

แผนการสอนประจำบทที่ 4

ชุดวิชา	751 – 332 ทฤษฎีการเงิน (Monetary theory) 3/3 หน่วยกิต
บทที่ 4	ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก
ตอนที่	4.1 ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ 4.2 ทฤษฎีปริมาณเงินของเอร์วิน ฟิชเชอร์ 4.3 ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคนบริดจ์ 4.4 บทบาทของเงินต่อระบบเศรษฐกิจของสำนักคลาสสิก 4.5 นโยบายของทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก

แนวคิด

1. แนวความคิดของทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบคือ ระดับราคาสินค้าจะแปรผันไปโดยตรง และได้สัดส่วนกันกับปริมาณเงินถ้าสิ่งอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เนื่องจากในความเป็นจริงสิ่งอื่นๆ มิได้คงที่ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงอาจไม่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเท่าใดนัก

2. ทฤษฎีปริมาณเงินของเอร์วิน ฟิชเชอร์ที่สำคัญคือ ฟิชเชอร์ได้สร้างสมการการแลกเปลี่ยนขึ้นมาเพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างปริมาณเงินกับกระแสการใช้จ่ายในรูปของตัวเงิน สมการนี้เป็นที่รู้จักทั่วไป คือ $MV = PT$ โดยฟิชเชอร์เน้นบทบาทของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียว สมการแลกเปลี่ยนมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบของรายการซื้อขายแลกเปลี่ยน $MV = PT$ และรูปแบบของรายได้ $MV_y = PY$ ซึ่งสามารถดัดแปลงให้อยู่ในรูปของทฤษฎีให้อยู่ในรูป $P = \frac{MV}{T}$ หรือ $P = \frac{MV_y}{Y}$ ซึ่งเป็นการระบุความสัมพันธ์ระหว่างระดับราคาสินค้า (P) จะผันแปรไปโดยตรงและโดยได้สัดส่วนกับปริมาณเงินเมื่อตั้งข้อสมมติให้ V หรือ V_y และ T หรือ Y คงที่

3. นักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์ ได้พัฒนาทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบของความต้องการถือเงินสดขึ้นมา ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบนี้มีความคล้ายคลึงทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบของรายการซื้อขายแลกเปลี่ยน แต่รูปแบบของความต้องการถือเงินสดให้ความสนใจต่อปัจจัยที่กำหนดปริมาณเงินที่ประชาชนในสังคมต้องการถือ สำนักเคนบริดจ์มีความเห็นว่าการที่คนเราต้องการถือเงินนั้นก็เนื่องจากเงินให้บริการในด้านต่างๆ หลายด้านแก่ผู้ซื้อมิใช่เฉพาะบริการในด้านเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

4. ทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างการสนองตอบของระบบเศรษฐกิจต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในระยะยาวและในระยะสั้น ในระยะยาวการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้าในทิศทางเดียวกันและโดยได้สัดส่วนกัน แต่ในระยะสั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวัฏจักรธุรกิจขึ้น แต่ในที่สุดแล้วระบบเศรษฐกิจก็จะเคลื่อนเข้าสู่ภาวะดุลยภาพในระยะยาวได้ใหม่

5. นโยบายการเงินของทฤษฎีปริมาณเงินก็คือ การใช้นโยบายการเงินโดยจงใจเพื่อลดความผันผวนของวัฏจักรธุรกิจเป็นสิ่งที่จำเป็น เป้าหมายการมีเสถียรภาพในระดับราคาสินค้าและการมีระดับผลิตผลและการจ้างงานเต็มทีนั้น อาจบรรลุได้โดยการทำให้อัตราขยายตัวของปริมาณเงินสอดคล้องกับอัตราการขยายตัวของผลิตผลและอัตราการขยายตัวของความต้องการถือเงินในระยะยาว และนโยบายการเงินเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 4 จบแล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายแนวคิดของทฤษฎีปริมาณเงินอย่างย่อได้
2. อธิบายทฤษฎีปริมาณเงินของเออร์วิน ฟิชเชอร์ สมการแลกเปลี่ยน รูปแบบรายการซื้อขายแลกเปลี่ยน และรูปแบบรายได้ ระบุถึงปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องกำหนด M , V , P , และ T ได้
3. อธิบายทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคนบริดจ์และสาระสำคัญของทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบของความต้องการถือเงินสดได้
4. อธิบายบทบาทของเงินต่อการสนองตอบของระบบเศรษฐกิจของสำนักคลาสสิกในระยะสั้นและระยะยาวได้
5. อธิบายนโยบายการเงินของทฤษฎีปริมาณเงินได้

วิธีการสอน

การสอนแบบบรรยาย

สื่อการสอน

แผ่นใส

Power point

กระดานดำ, ชอล์ก

บทที่ 4

ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก

ทฤษฎีปริมาณเงินดั้งเดิมจะเน้นเกี่ยวกับ “ปริมาณเงิน” โดยที่นักเศรษฐศาสตร์ในสมัยก่อนนั้นหลายคนได้สังเกตว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินในประเทศกับระดับราคาสินค้าและบริการ ต่อมานักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้พัฒนาแนวความคิดนี้ต่อมาเพื่อสร้างทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุและผลของความสัมพันธ์อันนี้ ทฤษฎีปริมาณเงินเหล่านี้เน้นผลของการเปลี่ยนแปลงในอุปทานของเงินว่าเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับราคา ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินและราคาของสินค้าและบริการ นักทฤษฎีปริมาณเงินในสมัยต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ใช้ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบของสมการแลกเปลี่ยน ซึ่งรวมถึงตัวแปร เช่น จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินและระดับราคา นักทฤษฎีปริมาณเงินเหล่านี้มักจะตั้งข้อสมมติว่าจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินและปริมาณของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการคงที่ ดังนั้นถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินก็ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการโดยได้สัดส่วนกัน ดังนั้นนักทฤษฎีการเงินสมัยเก่าให้ความสนใจต่ออุปทานของเงินมากกว่าอุปสงค์ของเงิน ซึ่งจะได้พิจารณาถึงทฤษฎีปริมาณเงินสมัยคลาสสิกในรูปแบบต่างๆ

4.1 ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ

ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ (The Crude Quantity Theory of Money) หรือทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบที่ง่าย (A Simple Version of The Quantity Theory of Money) นี้ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันโดยตรงและได้สัดส่วนกันระหว่างปริมาณเงินและระดับราคาสินค้า ตามทฤษฎีนี้การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินเท่าตัวย่อมหมายความว่าระดับราคาสินค้าจะเพิ่มขึ้นเท่าตัวด้วย ในทางตรงกันข้ามการลดลงในปริมาณเงินเท่าตัวย่อมทำให้ระดับราคาสินค้าลดลงเท่าตัวเช่นกัน

ความคิดที่ว่า การเพิ่มปริมาณเงินจะทำให้ค่าของเงินลดลง หรืออีกนัยหนึ่งทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นนั้น เริ่มจากชาวฝรั่งเศสชื่อฌอง โบแดง (Jean Bodin, ค.ศ. 1530 – 1596) สถานการณ์ที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ก็คือ ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16 นั้นได้มีโลหะมีค่าต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโลหะเงินหลั่งไหลจากอาณานิคมในสเปนเข้าสู่ประเทศต่างๆ ในยุโรป และในระยะเวลาเดียวกันก็ได้มีการเพิ่มขึ้นในราคาสินค้าและค่าแรงทั่วทั้งยุโรป ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีการใช้เงินกระดาษกันเลย ดังนั้นโลหะมีค่าที่หลั่งไหลเข้าสู่ยุโรปนี้ก็ถูกนำไปทำเหรียญกษาปณ์เป็นผลให้มีการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินโดยตรง มีผลทำให้ค่าของเงินลด นักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังได้สนับสนุนแนวความคิด

ข้างต้นที่สำคัญได้แก่ เดวิด ฮูม (David Hume, ค.ศ. 1711 – 1776) ซึ่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในหนังสือชื่อ Of Money ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1752 และอดัม สมิท Adam Smith, ค.ศ. 1723 – 1790) ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo, ค.ศ. 1772 – 1823) ก็ได้อธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเงินกระดาษซึ่งมีค่าลดลงเพราะมีปริมาณเงินมากเกินไป สถานการณ์ดังกล่าวคือการที่ปอนด์สเตอร์ลิงของอังกฤษมีค่าลดลงอย่างมากในระหว่างสงครามโปเลียน ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษพิมพ์เงินปอนด์สเตอร์ลิงออกมาใช้มากเกินไปในการทำสงครามกับประเทศฝรั่งเศส

ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยายนเน้นความสำคัญของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยมีข้อสมมติว่าคนเราไม่มีความต้องการเงินเพื่อตัวของมันเองหรือเพื่อการสะสมค่า แต่ต้องการเงินเพื่อการมีอำนาจซื้อ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในอุปทานของเงินซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาสินค้า โดยในขั้นแรกจะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ของสินค้า ดังเช่นที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ กล่าวว่า “เงินส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าโดยไม่ใช่วิธีอื่นนอกจากโดยวิธีที่เงินถูกใช้ไปเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า ” (“Money act upon prices in no other way than by being tendered in exchange for commodities”) ซึ่งเราอาจแสดงทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยายน ซึ่งกล่าวว่าการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในราคาสินค้าโดยได้สัดส่วนกันได้ดังนี้

$$M = P \text{ ----- (4.1)}$$

โดย M แสดงถึงดัชนีของปริมาณเงิน
และ P แสดงถึงเลขดัชนีของระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

จากที่ $M = P$ แสดงว่าถ้าปริมาณเงิน (M) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 แล้วจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในระดับสินค้า (P) ร้อยละ 10 เช่นกัน

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าตามแนวความคิดของนักทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยายนนั้น ระดับราคาสินค้าจะผันแปรไปโดยตรงได้สัดส่วนกับปริมาณเงิน หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ค่าของเงินหนึ่งหน่วยจะผันแปรไปในทางตรงกันข้ามและในสัดส่วนเดียวกันกับปริมาณเงินนั่นก็คือ ถ้าเราเพิ่มปริมาณเงินขึ้นหนึ่งเท่าตัว ระดับราคาสินค้าย่อมเพิ่มขึ้นเท่าตัว ซึ่งทำให้อำนาจซื้อของเงินหนึ่งหน่วยลดลงเท่าตัว ถ้าสิ่งอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ในความจริงแล้วสิ่งอื่นๆ มิได้อยู่คงที่ แต่มักจะมีการเปลี่ยนแปลงด้วย ดังจะเห็นได้ว่าปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องถูกแบ่งปันไปยังบุคคลต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจในสัดส่วนเดียวกันกับปริมาณเงินที่เขาถืออยู่เดิม อาจเป็นไปได้ว่า ปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นนั้นตกอยู่ในมือของบุคคลเดียวหรือของบุคคลเพียงไม่กี่คน ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนี้แล้วอุปสงค์

ของสินค้าที่บุคคลกลุ่มนี้เคยซื้ออาจเพิ่มขึ้น ในขณะที่อุปสงค์ของสินค้าชนิดอื่นๆ อาจไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นก็ไม่จำเป็นว่าระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปจะต้องเพิ่มขึ้น โดยได้สัดส่วนกับปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้น ยิ่งกว่านั้นปริมาณผลผลิตของระบบเศรษฐกิจอาจเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวได้บ้างเล็กน้อย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน ดังนั้น การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินเพียงเล็กน้อยโดยที่ผลผลิตของประเทศก็ยังสามารถเพิ่มขึ้นได้บ้างนั้นก็อาจทำให้ระดับราคาสินค้าลดลงแทนที่จะเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบที่กล่าวว่าค่าของเงินย่อมจะแปรผันไปในทางตรงกันข้าม โดยได้สัดส่วนกันกับปริมาณเงินนั้น จึงเป็นทฤษฎีที่ง่ายเกินไปจนอาจไม่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมาสามารถนำมาใช้อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด

4.2 ทฤษฎีปริมาณเงินของเออร์วิง ฟิชเชอร์

เนื่องจากทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินกับการเปลี่ยนแปลงระดับราคาในลักษณะที่ง่ายเกินไปจนอาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ นักเศรษฐศาสตร์ในระยะต่อมาจึงได้ทำการวิเคราะห์เรื่องนี้เพิ่มเติม ในบรรดานักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้ คือ เออร์วิง ฟิชเชอร์ (Irving Fishers) แห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ของสหรัฐอเมริกา นับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับกระแสของการใช้จ่ายในรูปของตัวเงิน ถ้าหากเงินส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้จ่าย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์ด้วยก็คือเรื่องวัดว่าเงินแต่ละหน่วยถูกใช้หมุนเวียนเปลี่ยนมือไปเป็นจำนวนกี่ครั้งในรอบระยะเวลาที่พิจารณา ปัจจัยดังกล่าวก็คือ อัตราการหมุนเวียนของเงิน (velocity of money) ฟิชเชอร์ให้ความสนใจต่ออัตราหมุนเวียนของเงินอย่างชัดเจนดังจะเห็นได้จากหนังสือ The Purchasing Power of Money ของเขาซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1911 การพิจารณาของเขาให้ความสนใจกับปัจจัยที่กำหนดอัตราหมุนเวียนของเงินทั้งในระยะยาวและระยะสั้นหรือในช่วงเวลาของการปรับตัว จากการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นเครื่องกำหนดอัตราหมุนเวียนของเงินในระยะยาวแล้ว ฟิชเชอร์เห็นว่าอัตราการหมุนเวียนของเงินน่าจะมีเสถียรภาพสูง และแม้เขาจะเห็นว่าปัจจัยเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่เขาก็คิดว่าการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปอย่างช้าๆ ด้วยเหตุนี้ นักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังซึ่งอธิบายหรือตีความเกี่ยวกับทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์จึงมักจะถือว่าอัตราหมุนเวียนของเงินคงที่ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริงก็จะทำให้ทฤษฎีปริมาณเงินเป็นทฤษฎีที่อธิบายการกำหนดระดับราคาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการบิดเบือนการวิเคราะห์ของฟิชเชอร์ เพราะอันที่จริงแล้ว ฟิชเชอร์มิได้ตั้งข้อสมมติที่เคร่งครัดเช่นนั้น

เพื่อความเข้าใจในทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์ที่มากยิ่งขึ้น จะแบ่งการพิจารณาในเรื่องนี้ออกเป็นสี่ประเด็นคือ (1) สมการการแลกเปลี่ยนซึ่งฟิชเชอร์พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับกระแสของการใช้จ่ายในรูปแบบของตัวเงิน (2) ปัจจัยที่กำหนดตัวแปรต่างๆ ที่อยู่ในสมการแลกเปลี่ยน (3) รูปแบบของทฤษฎีปริมาณเงินซึ่งดัดแปลงมาจากสมการแลกเปลี่ยนและ (4) อิทธิพลของเงินที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระยะสั้นตามทัศนะของฟิชเชอร์

4.2.1 สมการการแลกเปลี่ยน (The Equation of Exchange)

แนวความคิดของฟิชเชอร์ซึ่งปรากฏอยู่ในสมการการแลกเปลี่ยนก็คือ รายการธุรการซึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกับสินค้าย่อมจะพิจารณาในสองด้าน โดยที่ด้านหนึ่งคือหน่วยของเงิน และอีกด้านหนึ่งคือหน่วยของสินค้าที่แลกเปลี่ยนกับเงินนั้น ดังนั้นมูลค่ารวมของรายการซื้อขายต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็อาจจะมองเป็นสองด้าน ซึ่งจะต้องเท่ากันคือ

(1) มูลค่ารวมของการใช้จ่ายทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจซึ่งหาได้โดยการนำเอาปริมาณเงินทั้งหมดคูณด้วยจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่เงินหนึ่งหน่วยถูกใช้จ่ายออกไปในรอบระยะเวลาที่กำหนดให้ และ

(2) มูลค่ารวมของสินค้าทุกชนิดที่มีการซื้อขายกันในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งหาได้โดยการเอาปริมาณสินค้าทุกชนิดที่มีการซื้อขายกันคูณด้วยราคาของสินค้าเหล่านั้น หรืออาจเขียนได้ว่า

$$MV = p_1t_1 + p_2t_2 + p_3t_3 + \dots \text{-----} (4.2)$$

M คือ ปริมาณเงิน (money supply)

V คือ จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงิน (velocity of circulation หรือ Transactions velocity of money) หรืออีกนัยหนึ่งคือจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่เงินแต่ละหน่วยถูกใช้จ่ายออกไปในการซื้อขายแลกเปลี่ยนทุกชนิดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาที่กำหนดให้มีใช้เฉพาะสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายเท่านั้น

p คือ ราคาสินค้าชนิดต่างๆ ที่มีการซื้อขายกันในระบบเศรษฐกิจ

t คือ ปริมาณของสินค้าชนิดต่างๆ ที่มีการซื้อขายกันในระบบเศรษฐกิจ

ดังนั้น MV แสดงถึงมูลค่ารวมของการใช้จ่ายทั้งหมดและผลรวมของ pt แสดงถึงมูลค่าของสินค้าที่มีการซื้อขายกัน

ตัวอย่างที่ 1 สมมติระบบเศรษฐกิจอย่างง่ายที่เราพิจารณาที่มีปริมาณเงินทั้งหมดเท่ากับ 1 ล้านบาท และมีสินค้าเพียงชนิดเดียวคือ ข้าว 50,000 ถัง สมมติว่าเงินแต่ละบาทหมุนเวียนเพียง 2 รอบในระยะเวลาที่กำหนดให้ จากสมการที่ 4.2 เราอาจเขียนได้ว่า

$$1,000,000 \times 2 = p \times 50,000$$

ดังนั้นเราอาจหาได้ว่า p หรือราคาของข้าว 1 ถังเท่ากับ 40 บาท

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถ้าสิ่งอื่นๆไม่เปลี่ยนแปลง การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินเท่าตัวคือ จาก 1 ล้านบาท เป็น 2 ล้านบาท หรือการเพิ่มขึ้นในจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินเท่าตัวคือ จาก 2 รอบ เป็น 4 รอบ ย่อมทำให้ราคาข้าว 1 ถัง เพิ่มขึ้นเท่าตัว คือ จาก 40 บาท เป็น 80 บาท ในทางตรงกันข้ามถ้าหากปริมาณของข้าวที่ซื้อขายกันเพิ่มขึ้นเท่าตัวคือจาก 50,000 ถัง เป็น 100,000 ถัง ราคาข้าว 1 ถัง จะลดลงเท่าตัว คือจาก 40 บาท เป็น 20 บาท

แต่ในระบบเศรษฐกิจที่เป็นจริงนั้น สินค้าที่ซื้อขายกันมิได้มีเพียงชนิดเดียว แต่มีมากมายหลายพันหลายหมื่นชนิด ดังนั้นแทนที่เราจะใช้ราคาและปริมาณของสินค้าแต่ละชนิดดังแสดงในสมการ (4.2) เราจะใช้

P เพื่อแสดงถึงเลขดัชนีราคาของสินค้าทุกชนิดที่มีการซื้อขายกันในปีใดปีหนึ่งเมื่อคิดเป็นร้อยละของราคาในปีฐาน

T เพื่อแสดงถึงเลขดัชนีของปริมาณสินค้าทุกชนิดที่มีการซื้อขายกันในปีใดปีหนึ่งเมื่อคิดเป็นร้อยละของปริมาณในปีฐาน

เมื่อเขียนเป็นสมการได้สมการที่ (4.2) ดังต่อไปนี้

$$MV = PT \text{ ----- (4.3)}$$

ดังตัวอย่างที่ 2 โดยสมมติว่าในปีใดปีหนึ่งเราอยากทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงต่างๆต่อไปนี้เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับปีฐาน คือ

M เพิ่มขึ้นเท่าตัว

V ลดลงร้อยละ 25

T เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

แทนค่าตัวแปรเหล่านี้ลงในสมการที่ 4.3 โดยการเทียบตัวแปรแต่ละตัวให้เป็นร้อยละของค่าตัวแปรเหล่านี้ในปริมาณ ซึ่งจะได้อดังนี้

$$\begin{aligned} 200 \times 75 &= P \times 120 \\ \text{ดังนั้น} \quad P &= 125 \end{aligned}$$

ซึ่งแสดงว่าภายใต้ข้อสมมติฐานข้างต้น ระดับราคาสินค้าได้เพิ่มขึ้นจากปริมาณร้อยละ 25

สมการแลกเปลี่ยนตามที่แสดงในสมการที่ (4.3) เป็นสิ่งเป็นจริง (truism) หรือเป็นสิ่งที่ย่อมถูกต้องเสมอ ทั้งนี้เพราะทั้งสองด้านของสมการนี้เป็นการมองสิ่งๆ เดียวกันในคนละแบบ มูลค่าทั้งหมดของเงินที่ใช้ไปในการแลกเปลี่ยนสินค้า (MV) ย่อมเท่ากับมูลค่าทั้งหมดของสินค้าที่นำมาแลกเปลี่ยนกับเงิน (PT) เสมอ หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ มูลค่าของรายจ่ายที่ผู้ซื้อจ่ายไปในการซื้อสินค้า (MV) ย่อมเท่ากับมูลค่าของรายรับที่ผู้ขายได้รับจากการขายสินค้า (PT) ตามสมการแลกเปลี่ยนนี้ ถ้าเราทราบค่าของตัวแปรสามตัวที่อยู่ในสมการ เช่น ทราบค่า M, V และ T เราก็สามารถหาค่าของตัวแปรตัวที่ 4 หรือ P ได้ ดังเช่นในตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 2 และถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง สมการนี้ก็ยังคงเป็นความจริงอยู่ โดยที่จะต้องมิตัวแปรอย่างน้อยอีกตัวหนึ่งในสมการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่จะยังคงทำให้ $MV = PT$ แต่สมการนี้ไม่ได้บอกให้เราทราบว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และตัวแปรใดเป็นผลของการเปลี่ยนแปลง กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ สมการนี้ไม่ได้บอกว่าตัวแปรใดตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรใดเป็นตัวแปรตาม (dependent variable) และมีได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระอยู่ในรูปใด สมการแลกเปลี่ยนจึงมิใช่เป็นทฤษฎี

แต่แม้ว่าสมการแลกเปลี่ยนจะเป็นสิ่งที่จริงโดยนิยามของมัน ก็มีได้หมายความว่าสมการแลกเปลี่ยนจะไม่มีประโยชน์ใดต่อการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ สมการดังกล่าวยังมีประโยชน์เพราะว่าได้คำนึงถึงการพิจารณาระดับราคาสินค้า และปัจจัยอื่นๆ อีก ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดระดับราคาสินค้า ปัจจัยดังกล่าวก็คือ M, V และ T แต่ปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ก็ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการ ดังนั้นสมการแลกเปลี่ยนจึงมีคุณค่าในการที่ได้วางระบบสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนในการกำหนดระดับราคา ในที่นี้เราจึงควรพิจารณาถึงตัวแปรแต่ละตัวที่อยู่ในสมการแลกเปลี่ยนโดยละเอียดต่อไป

1. ปริมาณเงิน (M) เนื่องจากสมการแลกเปลี่ยนเน้นเรื่องการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกับสินค้า ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมที่จะใช้คำจำกัดความของปริมาณเงินในความหมายแคบ ซึ่งเน้นบทบาทของเงินในฐานะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ในสมัยโบราณเมื่อประเทศต่างๆ ยังอยู่บน

มาตรฐานโลหะนั้น ปริมาณเงินของประเทศย่อมมีความสัมพันธ์กับปริมาณของโลหะที่ใช้เป็นมาตรฐานนั้น แต่ในสมัยปัจจุบันปริมาณเงินในความหมายแคบหมายถึงธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่หมุนเวียนอยู่ในมือประชาชน และเงินฝากเพื่อเรียกหรือเงินฝากกระแสรายวันของประชาชนที่อยู่ในธนาคารพาณิชย์ ปริมาณเงินดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลและธนาคารกลาง

2. ระดับราคา (P) หมายถึงระดับราคาเฉลี่ยของรายการซื้อขายแลกเปลี่ยนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยทั่วไปแล้วเป็นการยากที่จะคำนวณดัชนีราคาของรายการแลกเปลี่ยน ทั้งนี้เนื่องจากรายการแลกเปลี่ยนครอบคลุมการแลกเปลี่ยนทุกชนิดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีทั้งการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ทรัพย์สินทางการเงิน และทรัพย์สินอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะหาตัวแทนที่เหมาะสมกับรายการแลกเปลี่ยนขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อใช้ในการคำนวณ รวมทั้งกำหนดน้ำหนักความสำคัญของรายการแลกเปลี่ยนต่างๆ

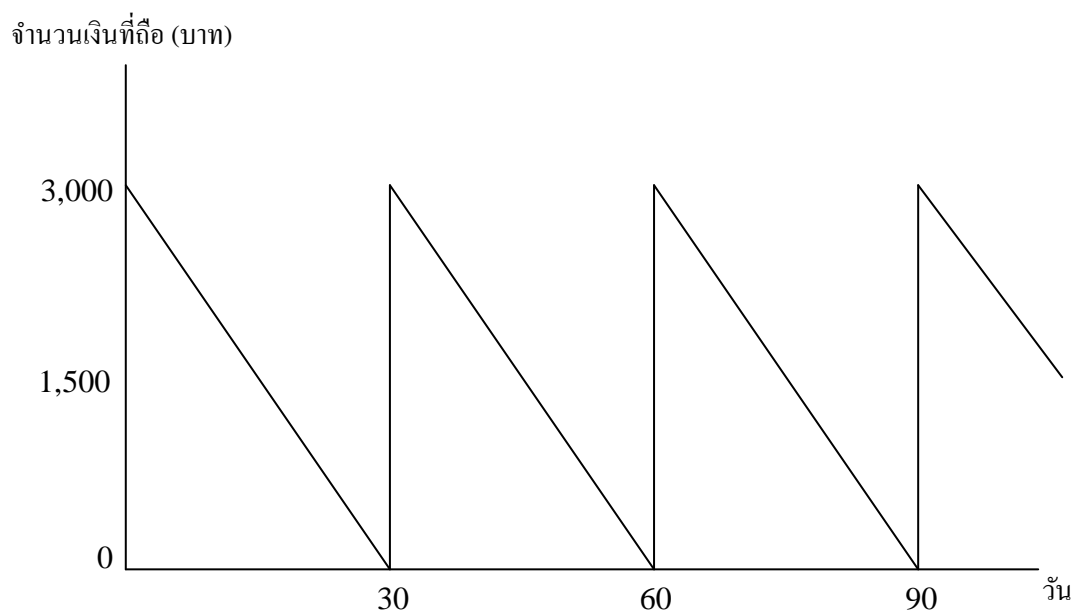
3. ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) หมายถึงปริมาณของรายการซื้อขายแลกเปลี่ยนทั้งหมดที่เกิดขึ้น ในความหมายที่กว้างรายการดังกล่าวไม่ได้รวมเฉพาะสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นได้ในรอบระยะเวลาที่พิจารณาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นได้ในงวดเวลาก่อนและสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น หุ้นพันธบัตร ฯลฯ และสินทรัพย์อื่นๆ อีกด้วย ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) มีหลายปัจจัย เช่น ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ (พลเมือง, ที่ดิน,ทุน, เทคโนโลยี) ขอบเขตที่ทรัพยากรนั้นถูกนำไปใช้ประโยชน์ ขอบเขตของความชำนาญเฉพาะอย่าง ขอบเขตของการแลกเปลี่ยนโดยตรงระหว่างสินค้าต่อสินค้า ปริมาณของสินค้าที่มีอยู่แล้ว ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อปริมาณของรายการซื้อขายแลกเปลี่ยนไม่มากนักน้อย เช่น ถ้าทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจมีมากเท่าใด และขอบเขตของการที่ทรัพยากรถูกนำไปใช้มีมากเท่าใด ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) ก็จะยิ่งมากเท่านั้น หรือถ้าเทคโนโลยีในการผลิตยิ่งเจริญก้าวหน้าเท่าใด ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) ก็จะยิ่งมากเท่านั้นเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าระบบเศรษฐกิจยังเป็นระบบที่มีการแลกเปลี่ยนกันโดยตรงระหว่างสินค้าต่อสินค้าอยู่มาก ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) ก็จะน้อย เพราะในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ การผลิตกระทำขึ้นก็เพียงเพื่อเอาไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าของผู้ซื้อเท่านั้น แต่ยังไม่เป็นการผลิตเพื่อนำออกซื้อขายแลกเปลี่ยนในตลาด

4. จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงิน (V) หมายถึงอัตราความเร็วที่ประชาชนในระบบเศรษฐกิจต้องการใช้จ่ายเงินออกไป ซึ่งอาจวัดได้โดยจำนวนรอบหรือจำนวนครั้งที่ประชาชนต้องการใช้จ่ายเงินที่ถืออยู่ออกไปในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดให้ เช่น 1 ปี อาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า V คือ อัตราการเปลี่ยนมือของเงินต่อปี (annual turnover rate of money) ที่ประชาชนต้องการ ค่าของ V อาจหาได้ดังนี้ คือ $V = \frac{PT}{M}$ เพื่อที่จะอธิบายให้เข้าใจในความหมายของ V ขอให้พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้ สมมติว่าประชาชนในระบบเศรษฐกิจมีความต้องการเงิน และถือเงินสดอยู่เป็นจำนวน 250 ล้านบาท ขณะเดียวกันก็ปรากฏว่ามูลค่าของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ของประชาชนใน

ระบบเศรษฐกิจเดียวกันนี้มีมูลค่าเท่ากับ 1,000 ล้านบาทต่อปี สิ่งนี้ก็แสดงว่าเงินแต่ละหน่วยหรือเงิน 1 บาท โดยเฉลี่ยแล้วจะถูกใช้ออกไป 4 ครั้งในระหว่าง 1 ปี หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เงิน 1 บาทโดยเฉลี่ยแล้วจะถูกถืออยู่ในมือประชาชนเป็นเวลาประมาณ $\frac{1}{4}$ ของปี หรือ 3 เดือนก่อนที่จะถูกจ่ายออกไปในการซื้อสินค้าและบริการ ในกรณีนี้จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินที่เกิดขึ้นจริงคือ 4 รอบ เท่ากับจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินที่ประชาชนต้องการเพราะมีฉะนั้นแล้วประชาชนย่อมปรารถนาที่จะถือเงินเป็นจำนวนมากกว่า 250 ล้านบาท ตามที่เขาถืออยู่จริงๆ

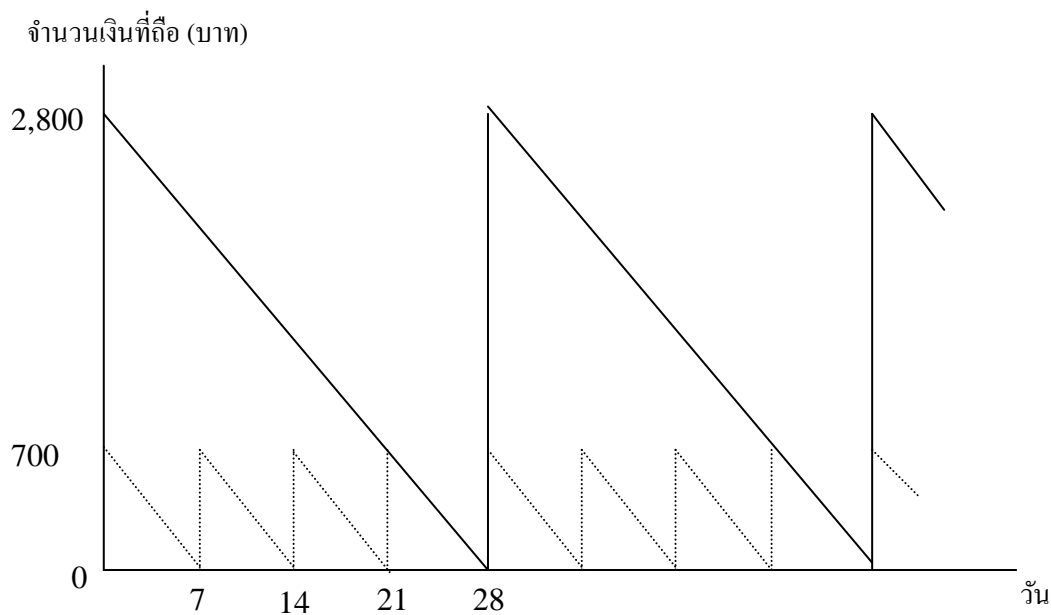
ตามความคิดของฟิชเชอร์นั้นค่าของ V จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ขนาดของรายได้ของประชาชนในสังคม สมมติว่าบุคคลหนึ่งมีรายได้ 3,000 บาทต่อเดือน (สมมติว่าเดือนหนึ่งมี 30 วัน) และสมมติว่าบุคคลผู้นี้ใช้จ่ายรายได้ในอัตราที่สม่ำเสมอตลอดเดือน คือวันละ $\frac{1}{30}$ ของรายได้ ถ้าเขาทำเช่นนี้เรื่อยๆ ไปเขาจะพบว่าในวันแรกของเดือนเขามีเงินอยู่ในมือเท่ากับ 3,000 บาท และเมื่อถึงสิ้นเดือนจำนวนเงินที่อยู่ในมือเขาจะเท่ากับ 0 ในแต่ละงวดเวลาที่เขาใช้จ่ายไปในราคาต่างๆเป็นมูลค่าเท่ากับ 3,000 บาท ในกรณีนี้จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่เขาถือก็คือ 1,500 บาท ต่อเดือน หรือกล่าวโดยเฉลี่ยแล้วบุคคลนี้จะถือเงินอยู่ในมือครึ่งหนึ่ง หรือ $\frac{1}{2}$ ของรายได้ที่เขาได้รับต่อเดือน ในกรณีนี้ค่าของ V สำหรับบุคคลผู้นี้ก็คือ 2 ซึ่งหมายความว่า จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงิน 1,500 บาท ที่เขาถือไว้นี้ เท่ากับ 2 รอบต่อเดือน สถานการณ์ของกรณีนี้อาจแสดงได้ในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4.1 แสดงขนาดของรายได้ในการกำหนดจำนวนเงินที่ถือโดยเฉลี่ย

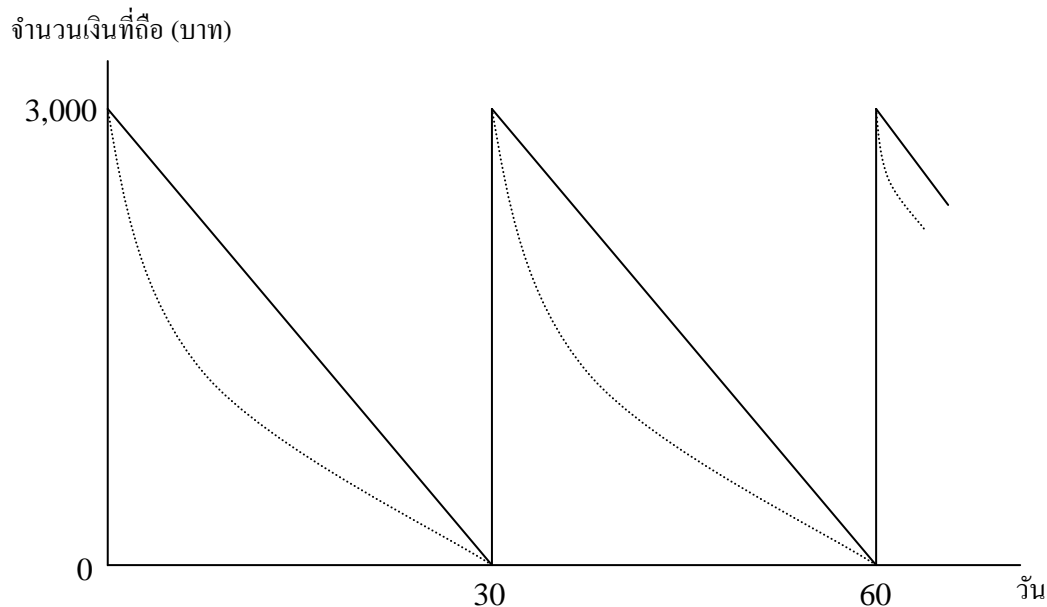
2. ความถี่ของระยะเวลาในการได้รับรายได้ สมมติว่าบุคคล 2 คนมีรายได้เท่ากัน แต่คนหนึ่งได้รับรายได้ทุก 28 วัน ส่วนอีกคนหนึ่งได้รับรายได้เป็นสัปดาห์ หรือทุก 7 วัน คนแรกได้รับรายได้ 2,800 บาททุก 28 วัน และสมมติว่าเขาใช้จ่ายในอัตราสม่ำเสมอ ดังนั้นจำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่เขาถืออยู่ในมือเท่ากับ 1,400 บาท หรือเท่ากับ $\frac{1}{2}$ ของรายได้ของเขา ในกรณีนี้ค่า V ของบุคคลแรกผู้นี้ก็คือ 2 รอบต่อ 28 วัน สถานการณ์นี้แสดงโดยเส้นหนักในรูปที่ 4.2 สำหรับคนที่ 2 ได้รับรายได้ 2,800 บาทเช่นกัน แต่จ่ายทุก 7 วันครั้งละ 700 บาท สมมติว่าบุคคลผู้นี้จ่ายในอัตราที่สม่ำเสมอเช่นกัน ดังนั้นจำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่บุคคลที่สองถืออยู่ในมือเท่ากับ 350 บาท หรือเท่ากับ $\frac{1}{8}$ ของรายได้ต่อสัปดาห์ หรือเท่ากับ $\frac{1}{8}$ ของรายได้ทั้งหมดของเขา ในกรณีนี้ค่าของ V ของบุคคลที่ 2 ก็คือ 2 รอบต่อสัปดาห์ หรือ 8 รอบต่อ 28 วัน สถานการณ์นี้แสดงโดยเส้นไขว้ปลาในรูปที่ 4.2 เราอาจสรุปได้ว่าถ้าระยะเวลาในการรับรายได้มีความถี่มากขึ้นเท่าใด จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่คนเราจะถือไว้ก็จะน้อยเท่านั้น ดังนั้นจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินหรือ V ก็จะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น

รูปที่ 4.2 แสดงความถี่ของการรับรายได้ในการกำหนดจำนวนเงินที่ถือโดยเฉลี่ย

3. แบบแผนของการใช้จ่ายของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีแบบแผนการใช้จ่ายเงินในอัตราที่สม่ำเสมอ นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายได้จนกระทั่งถึงวันสุดท้ายก่อนที่จะได้รับรายได้ใหม่อีกงวดหนึ่ง ย่อมถือเงินไว้โดยเฉลี่ยแล้วมากกว่าบุคคลที่มีแบบแผนการใช้จ่ายในลักษณะที่จ่ายเงินออกไปอย่างรวดเร็วในวันแรกๆ ที่ได้รับรายได้ แบบแผนการใช้จ่ายเงินของบุคคลแรกแสดงโดยเส้นหนัก ส่วนแบบ

แผนการใช้จ่ายเงินของบุคคลหลังแสดงโดยเส้นไขว้ปลาในรูปที่ 4.3 เป็นที่เห็นได้ชัดว่าค่าของ V ของบุคคลแรกย่อมต่ำกว่าค่า V ของบุคคลหลัง

รูปที่ 4.3 แสดงแบบแผนในการใช้จ่ายในการกำหนดจำนวนเงินที่ถือโดยเฉลี่ย

4. ปัจจัยอื่นๆ ทางด้านสถาบัน เช่น ความง่ายในการหาซื้อทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดรายได้และของเขตของการใช้เครดิตในสังคมนั้น ในสังคมใดที่มีตลาดการเงินที่เจริญก้าวหน้า การที่จะหาซื้อสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งให้ผลตอบแทน หรือการที่จะกู้ยืมยอมทำได้ง่ายกว่าในสังคมที่ตลาดการเงินยังล้าหลัง ดังนั้นในสังคมที่ตลาดการเงินเจริญก้าวหน้าการออมทรัพย์ของคนในสังคมนั้นก็จะไม่อยู่ในรูปของตัวเงิน แต่จะอยู่ในรูปของสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งจะให้ผลตอบแทนแก่ผู้ถือทรัพย์สินนั้นๆ ค่าของ V ในสังคมนี้ย่อมสูงกว่าค่า V ในสังคมซึ่งไม่มีสินทรัพย์ทางการเงินดังกล่าว ในทำนองเดียวกัน ถ้าเราทราบว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินซึ่งทำให้เราขาดแคลนเงินแล้ว เราสามารถที่จะกู้เงินได้โดยง่ายและรวดเร็ว เราก็ไม่จำเป็นต้องถือเงินไว้เป็นเงินสด ดังนั้นค่าของ V ในสังคมซึ่งมีการใช้ระบบเครดิตที่แพร่หลายย่อมสูงกว่าค่า V ในสังคมซึ่งยังไม่มีการใช้ระบบเครดิตเท่าใดนัก

นักทฤษฎีปริมาณเงินมีความเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับอุปนิสัยและปัจจัยทางด้านสถาบันตามที่กล่าวข้างต้นนั้นค่อนข้างจะคงที่ในระยะสั้น และจะเปลี่ยนแปลงไปช้ามากในระยะยาว ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงมีความเห็นว่า V มีค่าค่อนข้างที่จะคงที่

4.2.2 รูปแบบของทฤษฎีปริมาณเงินซึ่งดัดแปลงจากสมการการแลกเปลี่ยน

จากกรอบพื้นฐานของสมการการแลกเปลี่ยนตามที่กล่าวข้างต้น นักทฤษฎีปริมาณเงินได้พัฒนารูปแบบของสมการออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีปริมาณเงิน: รูปแบบรายการซื้อขายแลกเปลี่ยน (The Quantity Theory: The Transactions Approach) จากสมการการแลกเปลี่ยน $MV = PT$ นั้น ถ้าหากเราจะกำหนด P ขึ้นอยู่กับ M , V และ T กล่าวคือให้ P เป็นตัวแปรตาม และให้ M , V และ T เป็นตัวแปรอิสระ สมการก็ย่อมเปลี่ยนสภาพจากความเป็นจริงมาเป็นทฤษฎี หรืออาจเขียนได้ว่า

$$P = \frac{MV}{T} \text{ ----- (4.4)}$$

ทฤษฎีปริมาณเงินรูปแบบนี้มีสาระสำคัญว่า การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินย่อมมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นโดยได้สัดส่วนกัน ในการที่จะได้มาซึ่งข้อสรุปเช่นนี้ ทฤษฎีนี้ได้ตั้งข้อสมมติ 3 ประการ คือ (1) การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินไม่มีผลกระทบต่อจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงิน หรือ V ทั้งนี้เนื่องจากขึ้นอยู่กับปัจจัยสถาบันซึ่งเปลี่ยนแปลงไปน้อยมากเมื่อเวลาผ่านไป (2) การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือ T ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าปริมาณการผลิตและการซื้อขายแลกเปลี่ยนจะเป็นเท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติและเทคโนโลยีของประเทศมิใช่ขึ้นอยู่กับปริมาณเงิน (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงิน และระดับราคาสินค้าเป็นไปในลักษณะที่ปริมาณเงิน สาเหตุ และระดับราคาสินค้าเป็นผลแต่มิใช่ในลักษณะที่กลับกัน กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้าไม่มีผลกระทบต่อ M , V หรือ T

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบนี้เป็นการขยายความทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยابออกไป เพราะทฤษฎีนี้อธิบายว่าระดับราคาสินค้า (P) นอกจากจะขึ้นอยู่กับปริมาณเงิน (M) ดังที่ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบอธิบายไว้แล้ว ยังขึ้นอยู่กับจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงิน (V) และปริมาณรายการซื้อขายแลกเปลี่ยน (T) อีกด้วย แต่เนื่องจากข้อสมมติที่ให้ V และ T คงที่ ทฤษฎีปริมาณเงินที่ดัดแปลงใหม่นี้จึงมิได้ให้ข้อสรุปที่แตกต่างไปจากทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบแต่อย่างใด เพราะในเมื่อ V และ T คงที่แล้วระดับราคาสินค้า (P) ก็ยังคงจะแปรผันไปโดยตรงและโดยได้สัดส่วนกันกับปริมาณเงิน (M)

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่าฟิชเชอร์ มีความสนใจโดยเฉพาะผลต่อระยะยาวที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน และเขาเชื่อว่าข้อสมมติที่กล่าวมา 3 ประการข้างต้นจะเป็นจริงในระยะยาว เขามีความเห็นที่เห็นว่า อัตราการหมุนเวียน (V) และ/หรือ ปริมาณของรายการแลกเปลี่ยน (T)

อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ เมื่อปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงไปในระยะสั้นซึ่งเป็นช่วงเวลาของการปรับตัว แต่ในระยะยาวแล้วอาจจะไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นการที่ทฤษฎีปริมาณเงินของเขาสรุปรว่าการเพิ่มปริมาณเงิน จะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับราคาในสัดส่วนเดียวกันนั้นก็หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลขั้นสุดท้ายที่เกิดขึ้นหลังจากช่วงเวลาของการปรับตัวสิ้นสุดลงแล้ว ความเห็นดังกล่าวของฟิชเชอร์ค่อนข้างจะคล้อยคลึงกับความเห็นของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ที่เห็นว่าปริมาณเงินจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจก็ต่อเมื่อปริมาณเงินไม่อยู่ในระเบียบ (out of order) กล่าวคือ มากเกินไป หรือน้อยเกินไป เหตุผลประการหนึ่งที่ทฤษฎีปริมาณเงินได้รับความนิยมน้อยลงในสมัยหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างหนักก็เนื่องจากว่านักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังให้ความสนใจมากขึ้นเกี่ยวกับช่วงระยะเวลาของการปรับตัวเมื่อปริมาณเงินไม่อยู่ในระเบียบ นักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้ให้ความสนใจกับปัญหาต่างๆ เช่น ในภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน การเพิ่มปริมาณเงินจะทำให้ปริมาณของรายการแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้นหรือไม่ หรือเพียงแต่ทำให้อัตราการหมุนเวียนของเงินลดลง จนกระทั่งลบล้างการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินพอดี ในภาวะเงินเฟ้อ การลดปริมาณเงินลงจะช่วยยับยั้งการเพิ่มขึ้นของระดับราคาได้หรือไม่หรือทำให้ปริมาณรายการของการแลกเปลี่ยนลดลงซึ่งนำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน หรือทำให้อัตราการหมุนเวียนของเงินเพิ่มขึ้นจนกระทั่งลบล้างกับการลดลงของปริมาณเงิน ปัญหาต่างๆเหล่านี้เป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของการปรับตัว ซึ่งฟิชเชอร์มิได้พิจารณาในการวิเคราะห์ของเขา

2. ทฤษฎีปริมาณเงิน : รูปแบบรายได้ (The Quantity Theory: The Income Approach) ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบรายการแลกเปลี่ยนตามความคิดดั้งเดิมของฟิชเชอร์ก่อให้เกิดปัญหาบางประการเมื่อนำมาใช้ในการศึกษาเชิงประจักษ์ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำมาใช้กับตัวแปรต่างๆ ที่อยู่ในสมการ กล่าวคือ เราไม่สามารถที่จะหาข้อมูลที่แสดงถึงปริมาณการแลกเปลี่ยน (T) หรือระดับราคาทั่วไปของรายการแลกเปลี่ยนทุกชนิดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้ ยิ่งกว่านั้นรายการหลายรายการซึ่งรวมอยู่ในรายการแลกเปลี่ยน ก็ไม่มีความสำคัญเท่าใดนักในเชิงเศรษฐศาสตร์ เพราะบางทีก็เป็นเพียงแค่การโอนสินค้าที่มีอยู่แล้ว จึงมิได้แสดงให้เห็นถึงระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แท้จริง กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ รายจ่ายจำนวนไม่น้อยที่รวมอยู่ใน MV เป็นรายจ่ายที่ไม่มีส่วนก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในรายได้ที่แท้จริง ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็เช่น ถ้าบุคคลคนหนึ่งต้องการมีบ้านหลังหนึ่ง ผลที่จะมีต่อเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่า บุคคลนี้ซื้อบ้านเก่าจากเจ้าของเดิมที่ต้องการขาย หรือว่าเขาสร้างบ้านขึ้นใหม่ กรณีแรก เป็นเพียงการโอนสินทรัพย์ที่มีอยู่แล้วระหว่างผู้ขายบ้านและผู้ซื้อบ้านโดยมิได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจส่วนรวมหรือรายได้เปลี่ยนแปลงไป แต่กรณีหลังมีทรัพย์สินใหม่เพิ่มมากขึ้น นักเศรษฐศาสตร์รุ่นต่อมาต้องการจำกัดขอบเขตการวิเคราะห์ให้แคบเข้าโดยพิจารณาเฉพาะรายการแลกเปลี่ยนที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายในงวดปัจจุบันเท่านั้น ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้จึงดัดแปลงสมการแลกเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบดังนี้

$$MV_y = P_y y \text{ ----- (4.5)}$$

M คือ ปริมาณเงิน

P_y คือ เลขดัชนีของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในงวดเวลาที่พิจารณา

y คือ เลขดัชนีของปริมาณสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในงวดเวลาที่

พิจารณา อีกนัยหนึ่งคือผลิตภัณฑ์ประชาชนที่แท้จริง (Real QNP)

V_y คือ จำนวนรอบของรายการหมุนเวียนแต่ละหน่วยที่ถูกใช้ไปในการซื้อสินค้าและ บริการ
ขั้นสุดท้ายในงวดเวลาที่พิจารณา (Income velocity of money)

สมการการแลกเปลี่ยนในรูป $MV_y = P_y y$ ย่อมเป็นสิ่งที่จริงเช่นเดียวกับสมการแลกเปลี่ยน
ในรูป $MV = PT$ สมการนี้เพียงแต่แสดงให้เห็นว่ามูลค่าของเงินที่ใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการขั้น
สุดท้ายในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง ย่อมเท่ากับมูลค่าของสินค้าและบริการที่ถูกซื้อไปในช่วงเดียวกันนั้น
สมการนี้มีได้มีส่วนเป็นทฤษฎีอยู่แต่อย่างใด สมการนี้ย่อมจะเป็นความจริงโดยนิยามของมันเองอยู่
ตลอดเวลา

นักทฤษฎีปริมาณเงินในระยะแรกๆ ได้ตั้งข้อสมมติบางประการเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแปร
บางตัว ซึ่งอยู่ในสมการที่ 4.5 จากการที่ตั้งข้อสมมติเช่นนี้ทำให้พวกเขาสร้างทฤษฎีอธิบายเกี่ยวกับ
บทบาทของเงินในระบบเศรษฐกิจขึ้นมา ทฤษฎีนี้จะแตกต่างไปจากสิ่งที่จริงตามที่แสดงในสมการที่
4.5 ในแง่ที่ว่าอาจเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงก็ได้ ซึ่งต้องมีการทดสอบกับข้อมูลที่เป็นจริงของระบบ
เศรษฐกิจ เพื่อที่จะสามารถพิจารณาได้ว่าทฤษฎีดังกล่าวใช้ได้หรือไม่ ข้อสมมติที่สำคัญของนักทฤษฎี
ปริมาณเงินในระยะแรกๆ มีดังต่อไปนี้ คือ (1) V_y ก่อนข้างจะมีเสถียรภาพในระยะสั้นอาจเปลี่ยนแปลง
อย่างช้าๆ ในระยะยาว อันที่จริงแล้ว V_y อาจถือได้ว่าคงที่ในระยะสั้น (2) V_y เป็นอิสระโดยอิสระโดย
สิ้นเงินจาก M ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน V_y (3) ระดับ
คุณภาพของผลผลิตที่แท้จริง y ก็คือระดับที่มีการใช้แรงงานและทรัพยากรอย่างเต็มที่ ถ้าหากระดับ
ผลผลิตที่แท้จริงเกิดแตกต่างไปจากระดับการจ้างงานเต็มที่และก็จะมีความลังซึ่งทำให้ระบบเศรษฐกิจ
กลับมาสู่การจ้างงานเต็มที่เสมอ ดังนั้น y จึงถือได้ว่าค่าคงที่ในระยะสั้น ณ ระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่
จากข้อสมมติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่านักทฤษฎีปริมาณเงินในระยะแรกๆ ได้ตั้งข้อสมมติ
เกี่ยวกับพฤติกรรมในระยะสั้นของ V_y และ y ไว้อย่างเคร่งครัดมากด้วยข้อสมมติดังกล่าว เราอาจเขียน
สมการที่ 4.5 ใหม่ได้ว่า

$$\overline{MV_y} = \overline{P_y} \overline{y} \text{ ----- (4.6)}$$

โดย $\bar{V}_y$ และ $\bar{y}$ เป็นตัวแปรที่มีค่าคงที่ในระยะสั้น และถ้าหากเราแปลงสมการที่ 4.6 ให้อยู่ในรูปของทฤษฎีที่อธิบายปริมาณเงิน กำหนดระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างไรได้ดังนี้

$$P_y = \frac{MV_y}{y} \text{ ----- (4.7)}$$

สมการที่ 4.7 แสดงว่าระดับราคาสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (P) จะผันแปรไปโดยตรงและโดยได้สัดส่วนกับปริมาณเงิน (M) กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินถือว่าเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอในการทำให้มีการเพิ่มขึ้นในระดับราคาสินค้า ตามทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบนี้ ปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินไม่มีผลที่จะทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ตราใบที่เจ้าหน้าที่การเงินควบคุมดูแลให้ปริมาณเงินคงที่ รายจ่ายรวมของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการทุกชนิด ย่อมคงที่เนื่องจากจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินที่ถูกใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายหรือ V_y ถูกสมมติให้คงที่ ดังนั้นเมื่อทั้งรายจ่ายรวมหรือ MV_y ก็คงที่เพราะผลผลิตที่แท้จริงหรือ y ก็คงที่ด้วยแล้ว ระดับราคาสินค้าก็ย่อมคงที่ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เช่น สมมติว่าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ซึ่งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากธนาคารกลางทำการซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาลในตลาด มีผลทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เช่นกัน เนื่องจาก V_y คงที่ การเพิ่ม M ขึ้น ร้อยละ 20 ย่อมทำให้รายจ่ายรวมหรือ MV_y เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 แต่เนื่องจากการเพิ่มขึ้นในรายจ่ายรวม ร้อยละ 20 ไม่มีผลทำให้ผลผลิตที่แท้จริงหรือ y เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด (เพราะข้อสมมติให้ y คงที่) ดังนั้นระดับราคาย่อมต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 20

การที่ทฤษฎีปริมาณเงินในสมัยเก่าได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคาสินค้าในลักษณะเช่นนี้ ก็เนื่องจากทฤษฎีนี้มีข้อสมมติ 3 ประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบนี้จะเป็นทฤษฎีที่ใช้ได้หรือไม่ ก็ย่อมขึ้นอยู่กับข้อสมมติฐานทั้ง 3 ประการ นั้น เป็นข้อสมมติที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงหรือไม่ ดังนั้นในที่นี้จะได้พิจารณาถึงเหตุผลที่นักทฤษฎีปริมาณเงินให้ไว้เพื่อสนับสนุนข้อสมมติดังกล่าวข้างต้น

ประการแรก ความเห็นของนักทฤษฎีปริมาณเงินที่ว่าจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินอาจถือได้ว่าคงที่ในระยะสั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ที่เห็นว่าเงินมีบทบาทเพียงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น และละเลยบทบาทของเงินในฐานะเป็นสินทรัพย์หรือในฐานะเป็นเครื่องสะสมค่า การถือเงินของเรานั้นมีเพียงเพื่อวัตถุประสงค์เดียวคือการใช้จ่ายในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (transactions motive) นักทฤษฎีปริมาณเงินโต้แย้งว่าคนเราถือเงินไว้เพื่อจับจ่ายใช้สอยเท่านั้นและปริมาณเงินที่ถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์นี้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านสถาบัน เช่น ความถี่ของการจ่ายเงิน ความหายากหรือง่ายของสินเชื่อรูปแบบต่างๆ การใช้บริการ

ทางด้านธนาคาร โครงสร้างของอุตสาหกรรม (ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยธุรกิจต่างๆ) ฯลฯ ปัจจัยต่างๆ ทางด้านสถาบันเหล่านี้มักจะคงที่ในระยะสั้นและเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ ในระยะยาว ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินในระยะยาวเพียงเล็กน้อยและอย่างช้าๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ นักทฤษฎีปริมาณเงินจึงถือว่า V_y มีค่าคงที่ในระยะสั้น

ประการที่สอง ข้อสมมติที่ว่า จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณเงินนั้นก็มิผลสืบเนื่องมาจากข้อสมมติประการแรก และอันที่จริงแล้วก็เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องตั้งข้อสมมติอีกแต่อย่างใด แต่การที่เราแยกออกมาเป็นข้อสมมติอีกข้อนั้นก็เพื่อที่จะแสดงให้เห็นเด่นชัดขึ้นว่า นักทฤษฎีปริมาณเงินมีข้อสมมติว่า อุปสงค์เงินและจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินไม่ขึ้นอยู่กับอุปทานของเงิน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการอย่างได้สัดส่วนกัน กล่าวคือ การเพิ่มปริมาณเงินขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้มีการเพิ่มขึ้นในรายจ่ายสำหรับสินค้าและบริการร้อยละ 10 เช่นกัน

ประการที่สาม เพื่อเหตุผลในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ก่อนหน้าทศวรรษ 1930 มักจะตั้งสมมติว่าระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่งนั้นอยู่ในสถานะที่มีการจ้างงานเต็มที่ โดยที่นักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้มีข้อสมมติว่าขณะหนึ่งขณะใดระดับผลผลิตรวมของระบบเศรษฐกิจต่ำกว่าระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่ สถานการณ์ก็จะเป็เพียงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราว และในที่สุดจะมีพลังที่ทำให้เกิดการขยายตัวในระบบเศรษฐกิจขึ้นทั้งในด้านรายจ่าย ผลผลิต และการจ้างงาน กลไกที่ทำให้เกิดการขยายตัวก็คือ การลดลงในค่าแรงที่เป็นตัวเงิน ราคาสินค้า และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่มีอุปทานส่วนเกินของแรงงาน และกำลังการผลิตส่วนเกินในอุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้ นักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้จึงถือว่าปริมาณผลผลิตในขณะหนึ่งขณะใดนั้นคงที่ ณระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่

ด้วยข้อสมมติทั้ง 3 ประการข้างต้น นักทฤษฎีปริมาณเงินสมัยเก่าจึงได้ข้อสรุปว่า ความผันผวนในระดับราคาสินค้าในระยะสั้นมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น มาตรการทางการคลัง เช่น การลดภาษีหรือเปลี่ยนแปลงในรายจ่ายของรัฐบาล ไม่สามารถที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตที่แท้จริงหรือระดับราคาสินค้าได้ นอกเสียจากว่าจะมีการใช้มาตรการทางการเงินโดยการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินควบคู่ไปกับการใช้มาตรการการคลังด้วย ในทฤษฎีของนักทฤษฎีปริมาณเงินสมัยเก่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อปริมาณผลผลิตที่แท้จริง สิ่งเดียวที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินก็คือระดับราคาสินค้า

4.3 ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคนบริดจ์

ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคนบริดจ์ เป็นผลงานของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของมหา
ลัยเคนบริดจ์ คือ อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) และสานุศิษย์ของเขา คือ เอ ซี พิกู (A.C.Pigou)
เฟรเดอริก ลาวิงตัน (Frederick Lavington) เดนิส โรเบิร์ตสัน (Denis Robertson) และ เจ เอ็ม เคนส์
(J.M.Keynes) ทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบความต้องการถือเงิน (The
Quantity Theory: The Cash Balance Approach)

ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบรายการซื้อขายแลกเปลี่ยนและรูปแบบรายได้ที่เป็นผลงานของ
เออร์วิน ฟิชเชอร์ นี่ถือว่าเงินมีหน้าที่สำคัญคือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นคนเราจึงถือเงินไว้
เพื่อช่วยให้การแลกเปลี่ยนเป็นไปได้โดยสะดวก เงินไม่ได้มีสรรพประโยชน์ในตัวของมันเอง ซึ่งทำให้
คนมีความต้องการเพื่อตัวเงินเองแต่การที่คนเราจำเป็นต้องถือเงินนั้นก็เนื่องจากรายรับและรายจ่ายของ
เราไม่ได้เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน คนเราจึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องถือเงินไว้ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น จึง
สามารถกล่าวได้ว่า ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบรายการซื้อขายแลกเปลี่ยนหรือในรูปแบบรายได้ไม่ได้
ต้องการที่จะวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ในการถือเงินของคนเรา แต่ต้องการที่จะพิจารณาว่าปัจจัยอะไร
เป็นเครื่องกำหนดปริมาณเงินที่ประชาชนในสังคมต้องถือไว้ ถ้ากำหนดว่าเงินนั้นใช้เพื่อเป็นสื่อกลางใน
การแลกเปลี่ยน

นักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์มีความสนใจในการวิเคราะห์ที่แตกต่างไปจากฟิชเชอร์
กล่าวคือ พวกเขามีความสนใจที่จะวิเคราะห์ว่าปัจจัยอะไรเป็นเครื่องกำหนดปริมาณเงินที่ประชาชนใน
สังคมต้องการที่จะถือ ตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์นั้น ประชาชนมีความต้องการ
ที่จะถือเงิน เพราะเงินนั้นให้บริการบางอย่างแก่เรา แต่เนื่องจากเงินนั้นทำให้คนมีอำนาจที่จะจับจ่าย
ใช้สอยได้ทันที เงินจึงให้บริการด้านความสะดวกแก่ผู้ถือ ยิ่งกว่านั้นการที่เราเป็นเจ้าของเงิน ยังช่วยให้
เราซื้อของได้เงื่อนงำที่ได้เปรียบถ้าหากมีโอกาส และยังให้เราสามารถเตรียมพร้อมพร้อมกับเหตุการณ์ใน
อนาคตที่ไม่แน่นอนอีกด้วย ในแง่นี้ก็ถือได้ว่าเงินให้บริการด้านความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ผู้ถือ แต่สินค้า
และทรัพย์สินอย่างอื่นที่เราสามารถที่จะเอาเงินไปแลกเปลี่ยนมาได้ก็ให้บริการแก่เราเช่นกัน แต่ใน
ลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นปัญหาที่แต่ละคนต้องพิจารณาก็คือ การรักษาสมดุลระหว่างบริการต่างๆ ที่
มีอยู่ นั้น ในการถือเงินสคนนั้นผู้ถือย่อมไม่ได้รับการตอบแทนในรูปรายได้ ดังนั้นแต่ละคน โดย
สัญชาตญาณ และโดยอัตโนมัติแล้วย่อมต้องพยายามรักษาความสมดุลของผลประโยชน์ของตนด้วยการ
ถือเงินสด ซึ่งไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปของรายได้จำนวนหนึ่งและถือสินค้าหรือทรัพย์สินอื่นอีกจำนวน
หนึ่ง เช่น ตู้เย็น วิทยุ ซึ่งให้ประโยชน์แก่ผู้ถือโดยตรง หรือถือหุ้นและพันธบัตร ซึ่งให้ผลตอบแทนในรูป
ของรายได้แก่เขา ดังนั้นปริมาณเงินที่แต่ละบุคคลต้องการถือจึงขึ้นอยู่กับความสะดวกที่เขาได้รับจาก
การถือเงินไว้ การคาดคะเนของบุคคล ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity costs) ต่างๆ ซึ่งจะเกิดจากการ

ถือเงินไว้และอื่นๆ และคนเราจะถือเงินก็ต่อเมื่อผลที่ได้เขาจะได้รับในแง่ของความสะดวกและความมั่นคงมีมากกว่าผลเสียที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียรายได้ ที่จะได้รับหากนำเงินนั้นไปลงทุนในกิจกรรมที่เกิดผลผลิตและผลเสียที่เกิดจากความสูญเสียความพึงพอใจ อันเนื่องมาจากการไม่ได้ใช้เงินในการซื้อสินค้ามาบริโภค

4.3.1 ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงิน

ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ให้ความสนใจการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินของประชาชนในระบบเศรษฐกิจ ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบนี้จึงเกี่ยวข้องกับการอธิบายปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงิน ซึ่งตามทฤษฎีของสำนักเคมบริดจ์ได้แก่ ธรรมชาติของเงิน (The utility of money) ลักษณะของงบประมาณของแต่ละบุคคล (the nature of the budget constraint) และต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน (the opportunity cost of holding money) เมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกสินทรัพย์อื่นๆ และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจะพิจารณาปัจจัยเหล่านี้โดยสังเขป

1. ธรรมชาติของเงิน ในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคมบริดจ์นั้น เงินมีธรรมชาติด้วยเหตุผลสองประการคือ ประการแรกเงินเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการใช้เป็นตัวกลางการแลกเปลี่ยนและช่วยให้เราสามารถหลีกเลี่ยงความไม่สะดวกนานาประการที่อาจเกิดขึ้นในการแลกเปลี่ยนโดยตรงระหว่างสินค้ากับสินค้า ประการที่สอง การถือเงินทำให้คนมีความพร้อมที่จะเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ในอนาคต ซึ่งมีความไม่แน่นอนได้ดีกว่าที่จะไม่ถือเงิน นักเศรษฐศาสตร์สำนักเคมบริดจ์เห็นว่าวัตถุประสงค์ในการถือเงินก็เพื่อจะจับจ่ายใช้สอยเป็นสำคัญ ผลตอบแทนในรูปตัวเงินที่จะได้รับจากเงินจะเป็นในเชิงจิตวิทยาเท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบการถือเงินกับการถือสินค้าและบริการแล้ว สิ่งใดมีความจำเป็นมากกว่ากัน และให้ธรรมชาติมากกว่ากัน คนก็จะเลือกถือสิ่งนั้น ดังนั้นเงินก็เช่นเดียวกันกับสินค้านั้นๆ กล่าวคือ ถ้าคนมีเงินอยู่ในมือมากขึ้น ธรรมชาติของเงินจะลดลง

2. ลักษณะของงบประมาณ เมื่อเงินให้ธรรมชาติแก่ผู้ถือดังกล่าวแล้วข้างต้น ปัจจัยที่กำหนดว่าคนโดยทั่วไปในสังคมจะถือเงินมากน้อยเพียงใดในขณะใดขณะหนึ่ง ก็คือลักษณะงบประมาณของแต่ละบุคคลมีอยู่ในลักษณะของงบประมาณนั้น มาร์แชล (Marshall) มีความเห็นว่าทั้งรายได้และทรัพย์สินของบุคคลเป็นเครื่องกำหนดปริมาณเงินที่เขาต้องการถือ ซึ่งมาร์แชลก็ถือเสมือนว่ารายได้และทรัพย์สินคือสิ่งเดียวกัน นักเศรษฐศาสตร์สำนักเคมบริดจ์คนอื่นๆ ก็มีความเห็นแตกต่างกัน เช่น เคนส์ (Keynes) เห็นว่าปริมาณเงินที่คนต้องการถือส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับทรัพย์สินของเขา และอีกส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับนิสัยของเขา พิกู (Pigou) เห็นว่าทรัพยากรทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจหรืออีกนัยหนึ่งทรัพย์สิน เป็นเครื่องกำหนดปริมาณเงินที่เขาต้องการถือ ส่วน ลาวิงตัน (Lavington) เห็นว่าปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการถือเงิน ถ้าเป็นการถือเพื่อจับจ่ายใช้สอย

ปริมาณเงินเพื่อการนี้จะขึ้นอยู่กับปริมาณของการใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นการถือเงินไว้เพื่อสำรองสำหรับเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน ปริมาณเงินเพื่อการนี้จะขึ้นอยู่กับการประมาณการรายจ่ายที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันของแต่ละบุคคล แม้ว่าความคิดเห็นในเรื่องนี้จะแตกต่างกันบ้าง แต่ก็อาจสรุปได้ว่านักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์เห็นว่าทั้งรายได้และทรัพย์สินเป็นเครื่องกำหนดปริมาณเงินที่คนโดยทั่วไปในสังคมต้องการถือ

3. ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน ปริมาณเงินที่คนต้องการถือยังขึ้นอยู่กับต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับ การถือทรัพย์สินอื่นๆ ในการถือเงินนั้นผู้ถือย่อมไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปของรายได้ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงินจึงอาจวัดได้จากผลตอบแทนที่จะได้รับจากทางเลือกอื่นๆ เช่น การถือในรูปของสินค้า การถือในรูปของทรัพย์สินอื่นๆ ดังนั้นแต่ละคนโดยสามัญชาดญาณแล้วย่อมจะพยายามรักษาความสมดุลของผลประโยชน์ของตน โดยการถือเงินที่ไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปของรายได้จำนวนหนึ่งและถือสินค้าหรือทรัพย์สินอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะให้ประโยชน์หรือความพอใจแก่ผู้ถือโดยตรงหรือผลตอบแทนในรูปของรายได้

ตามความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์นั้น การที่คนเราจะตัดสินใจถือเงินมากน้อยเท่าใด เขาจะเปรียบเทียบระหว่างความสะดวกที่เขาจะได้รับจากการมีเงินในมือมากขึ้นกับความพอใจที่เขาจะได้รับจากการใช้จ่ายเงินไปในการซื้อสินค้าหรือรายได้ที่เขาจะได้รับหากนำเงินนั้นไปลงทุน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความพอใจหรือผลตอบแทนที่จะได้รับจากการบริโภคและการลงทุนแสดงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ยังเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาย่อมมีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินเช่นกัน ถ้าคาดคะเนว่าระดับราคาจะสูงขึ้นหรืออีกนัยหนึ่งเงินมีอำนาจซื้อน้อยลง คนจะมีความต้องการถือเงินน้อยลง

โดยสรุปแล้วนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์เห็นว่า ปัจจัยที่แสดงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสประกอบด้วยอัตราดอกเบี้ย อัตราผลตอบแทนของทุนที่แท้จริง และอัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน ปัจจัยทั้งสามชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบของทรัพย์สินในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์ประกอบด้วยเงิน พันธบัตร สินค้าทุน สินค้าบริโภคประเภทถาวร และสินค้าคงคลัง

4. ปัจจัยอื่นๆ ปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์ได้แก่ นิสัยของประชาชน ระบบการชำระเงินในสังคม การมีสิ่งที่ใช้ทดแทนเงิน ความหนาแน่นของประชากร ระบบการคมนาคม ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถานการณ์ในอนาคต จะเห็นได้ว่าความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนบริดจ์เกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ เหล่านี้ ตรงกับความเห็นของฟิชเชอร์

4.3.2 สมการความต้องการถือเงินของสำนักเคมบริดจ์

นักเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญคนหนึ่งของสำนักเคมบริดจ์ คือ เอ. ซี. พิกู (A. C. Pigou) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบสมการความต้องการถือเงินขึ้น เขาได้ตั้งข้อสมมติบางประการเพื่อแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ให้ผลทำนองเดียวกันกับทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์ พิกู (Pigou) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัดส่วนของรายได้ที่เป็นตัวเงินที่ประชาชนต้องการถือไว้ในรูปของเงิน (ซึ่งใช้แทนด้วยสัญลักษณ์ k) และชี้ให้เห็นว่าสัดส่วนดังกล่าว ก็คือ ส่วนกลับของอัตราการหมุนเวียนของเงิน หรือ V_y ตามทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์นั่นเอง ในการอธิบายความคล้ายคลึงระหว่าง ทฤษฎีของเคมบริดจ์ และทฤษฎีของฟิชเชอร์ พิกู (Pigou) ตั้งข้อสมมติว่า คำว่า “ทรัพยากร” ที่เขาใช้ในงบประมาณของแต่ละบุคคล มีความหมายในทำนองเดียวกันกับปริมาณของรายการแลกเปลี่ยน หรือ ระดับของรายได้ที่ใช้ในทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์ ตามความเห็นของพิกู ความต้องการถือเงินขึ้นอยู่กับปริมาณของทรัพยากร ผลตอบแทนของทุน และผลตอบแทนของสินค้า (หรืออัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน) เนื่องจากพิกู ตั้งข้อสมมติว่า ผลตอบแทนของทุน และผลตอบแทนของสินค้าคงที่ ดังนั้นความต้องการถือเงินจึงขึ้นอยู่กับปริมาณทรัพยากรแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งปัจจัยนี้คือสิ่งเดียวกันกับรายได้ที่เป็นตัวเงิน สมการความต้องการถือเงินของพิกู จึงแสดงว่าความต้องการถือเงินเป็นสัดส่วนลงที่ของรายได้ที่เป็นตัวเงิน หรือเขียนได้ว่า

$$M_D = kP_y \text{-----} (4.8)$$

M_D แสดงถึงความต้องการถือเงิน P แสดงถึงระดับราคา y แสดงถึงผลผลิตที่แท้จริง ดังนั้น P_y แสดงถึงรายได้ที่เป็นตัวเงิน หรือมูลค่าของผลผลิต k แสดงถึงสัดส่วนรายได้ที่เป็นตัวเงินที่ประชาชนต้องการถือไว้ในรูปของเงิน ค่าของ k ขึ้นอยู่กับค่าของผลตอบแทนของทุน และผลตอบแทนของสินค้า ซึ่งพิกูมีข้อสมมติว่าคงที่ แต่ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงในค่าของปัจจัยทั้งสองนี้ ค่าของ k ก็จะเปลี่ยนแปลงไป และสัดส่วนรายได้ที่เป็นตัวเงินที่คนต้องการถือไว้ในรูปของเงินก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วยข้อสมมติต่างๆดังกล่าวนี้ ความสัมพันธ์ซึ่งปรากฏอยู่ในสมการความต้องการถือเงินของพิกู ตามสมการที่ 4.8 จึงมีความสัมพันธ์ในระยะสั้น

ในภาวะดุลยภาพ ปริมาณเงินที่คนถืออยู่จริงและปริมาณเงินที่คนต้องการถือจะต้องเท่ากัน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความต้องการถือเงินเท่ากับอุปทานของเงิน หรือเขียนได้ว่า

$$M_D = M \text{-----} (4.9)$$

สมการที่ 4.9 แสดงถึงเงื่อนไขของความสมดุลระหว่างความต้องการถือเงินกับอุปทานของเงินที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ ถ้าหากอุปทานของเงิน (M) เปลี่ยนแปลงไป ปริมาณเงินที่คนถืออยู่จริงจะแตกต่างไปจากปริมาณเงินที่คนต้องการถือ ดังนั้นสัดส่วนรายได้ที่เป็นตัวเงินที่คนต้องการถือไว้ในรูปของเงิน (k) หรือระดับราคา จะต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อรักษาสมดุลให้คงเดิม และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสมการความต้องการถือเงินของสำนักเคมบริดจ์ $M_D = kPy$ กับสมการแลกเปลี่ยนในรูปแบบรายได้ของฟิชเชอร์ ซึ่งพัฒนาให้เป็นสมการความต้องการถือเงิน $M_D = \frac{1}{V_y} Py$ จะเห็นได้ว่าสมการทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน และ k ในสมการมีค่าเท่ากับส่วนกลับของ V_y หรือ $1/V_y$ นั่นเอง ความสัมพันธ์ระหว่าง k และ V_y สามารถอธิบายได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ ถ้าประชาชนต้องการถือเงินไว้ 1 ใน 4 ของรายได้ต่อปีของเขา (นั่นคือ k มีค่าเท่ากับ $1/4$) แสดงว่าเงินแต่ละหน่วยโดยเฉลี่ยแล้วจะถูกใช้จ่ายออกไป 4 ครั้งต่อ 1 ปี หรือ อีกนัยหนึ่งอัตราการหมุนเวียนของเงินเท่ากับ 4 ครั้งต่อปี (นั่นคือ V_y มีค่าเท่ากับ 4) การที่ k มีค่าเท่ากับส่วนกลับ V_y นี้ถือว่าสำคัญ เพราะแสดงว่าปัจจัยทางด้านพฤติกรรม ปัจจัยทางด้านสถาบัน หรือปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่ออัตราการหมุนเวียนของเงิน (V_y) ก็ย่อมมีอิทธิพลต่อสัดส่วนของรายได้ที่เป็นตัวเงินที่ประชาชนต้องการถือในรูปของเงิน (k) ด้วย

4.4 การเปรียบเทียบระหว่างทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์และทฤษฎีปริมาณเงินสำนักเคมบริดจ์

ทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์ และทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ให้ความสนใจในการอธิบายบทบาทของเงินเช่นเดียวกัน แต่มองต่างกันคนละทัศนะ โดยทฤษฎีของฟิชเชอร์ในรูปแบบรายการแลกเปลี่ยน หรือในรูปแบบรายได้นั้น เน้นเรื่องการใช้จ่ายเงิน หรือ เงินมีปีก (Spending of money or money on the wing) ส่วนทฤษฎีของสำนักเคมบริดจ์ ในรูปแบบความต้องการถือเงินได้เน้นเรื่องการถือเงินหรือเงินอยู่เฉยๆ (Holding of money or money sitting) ดังนั้น จึงควรพิจารณาข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างทฤษฎีทั้งสอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ประการแรก ทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์เน้นบทบาทของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน ส่วนทฤษฎีปริมาณเงินสำนักเคมบริดจ์เน้นบทบาทของเงินในฐานะเป็นเครื่องสะสมมูลค่า ด้วย ดังนั้น คำจำกัดความของปริมาณเงินของทั้งสองสำนักจึงแตกต่างกันไป คำจำกัดความของปริมาณเงินตามทฤษฎีของฟิชเชอร์จะรวมเฉพาะสิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่คำจำกัดความของปริมาณเงินตามทฤษฎีของสำนักเคมบริดจ์จะรวมสินทรัพย์ต่างๆ ซึ่งไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนโดยตรง แต่สามารถเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของสิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

โดยง่ายและรวดเร็ว และสามารถใช้เป็นเครื่องสะสมมูลค่าได้ด้วย เช่น เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ ฯลฯ

ประการที่สอง ทฤษฎีของฟิชเชอร์เชื่อมโยงปริมาณเงินที่ถือกับกระแสของรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน ส่วนทฤษฎีปริมาณเงินของเคมบริดจ์เชื่อมโยงปริมาณเงินที่ต้องการถือกับสต็อกของทรัพย์สิน ดังนั้น ทฤษฎีของฟิชเชอร์เป็นการวิเคราะห์กระแส (Flow analysis) ส่วนทฤษฎีของสำนักเคมบริดจ์เป็นการวิเคราะห์สต็อก (stock analysis)

ประการที่สาม ทฤษฎีปริมาณเงินของฟิชเชอร์เน้นเรื่องกระแสของรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน จึงให้ความสนใจในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการใช้จ่ายของประชาชน ซึ่งมีใช้ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ โดยที่ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยทางด้านพฤติกรรม ปัจจัยทางสถาบัน และปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนต่อการเอื้ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน ในขณะที่ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์เน้นว่าสินทรัพย์เป็นปัจจัยกำหนดความต้องการถือเงิน ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ให้ความสนใจต่อการพิจารณาตัวแปรต่างๆที่กำหนดสัดส่วนของทรัพย์สินที่ประชาชนต้องการถืออยู่ในรูปของเงิน ซึ่งได้แก่ตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ เช่น รายได้ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน การคาดคะเนระดับราคาในอนาคต เป็นต้น

ประการที่สี่ ฟิชเชอร์เชื่อว่า ทั้งอัตราการหมุนเวียนของเงิน และผลผลิตที่แท้จริงเป็นอิสระต่อกัน และไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณเงินในระยะยาว ดังนั้น ในภาวะปกติทั่วไป การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับราคาในสัดส่วนเดียวกัน ทางด้านสำนักเคมบริดจ์นั้น ปริมาณเงินที่คนต้องการถือส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับขนาด โดยเปรียบเทียบของสต็อกของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน (nonmonetary assets) ด้วย ดังนั้น เมื่อปริมาณเงินเปลี่ยนแปลง ระดับราคาอาจเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่มากกว่าหรือน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าปริมาณของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน และอัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์เหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ประการสุดท้าย ทฤษฎีของฟิชเชอร์ซึ่งเน้นเรื่องความสอดคล้องของระยะเวลาการรับและจ่ายเงิน ได้นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยตามแนวความคิดสินค้าคงคลัง (The inventory approach to transactions money demand theory) ในทางตรงกันข้าม ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ได้นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีความต้องการถือเงิน ตามแนวความคิดการถือสินทรัพย์ (The portfolio approach to money demand theory)

4.5 บทบาทของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมในแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเงินที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ เพื่อค้นหาคำตอบที่สำคัญให้แก่เจ้าหน้าที่ทางการเงินถึงความมีประสิทธิภาพ และขอบเขตของการดำเนินนโยบายการเงินในอันที่จะใช้แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจต่างๆที่เกิดขึ้น และ/หรือ เพื่อกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเข้าสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ จากข้อยุติที่ได้จากการศึกษาบทบาทของเงินนี้ ย่อมสามารถใช้เป็นหลักฐานที่จะสามารถใช้สนับสนุนหรือคัดค้านการดำเนินนโยบายการเงินได้อย่างเต็มที่ ถ้าบทบาทของเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ (Money does matter) ที่จะแสดงให้เห็นถึงความกว้างไกลของการใช้และความมีประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการเงิน แต่บทบาทของเงินที่รับทราบไม่มีความสำคัญเลยต่อระบบเศรษฐกิจ (money does not matter) ก็แสดงให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพของการที่จะดำเนินนโยบายการเงินลงไปภายใต้ระบบเศรษฐกิจนั้นๆ เหล่านี้จึงเห็นได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำนโยบายการเงินที่จะต้องทราบถึงบทบาทของเงินที่มีอยู่ให้ได้อย่างถูกต้องเสียก่อนว่าบทบาทของเงินมีความสำคัญหรือไม่? และความสำคัญนั้นมีมากน้อยแค่ไหน? เพราะจะทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชื่อมั่นต่อการที่จะดำเนินนโยบายการเงินอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปหรือยอมรับที่จะเปิดโอกาสให้นโยบายเศรษฐกิจอื่นๆ ได้จัดดำเนินการลงไปแทนที่เมื่อพบว่านโยบายการเงินไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก่อนที่จะเข้าไปพิจารณาศึกษาบทบาทของเงินตามแนวคิดต่างๆ ต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่าบทบาทของเงินมีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญนั้นมีความหมายอย่างไร โดยจะทำการพิจารณาบทบาทของเงินในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินนโยบายการเงินนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบโดยส่วนรวมต่อระบบเศรษฐกิจทั้งหมด เพราะฉะนั้นควรที่จะให้ความสำคัญแก่ตัวแปรเศรษฐกิจทุกประเภทที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจเพื่อสามารถควบคุมตัวแปรเศรษฐกิจทุกประเภทให้อยู่ในระดับที่ต้องการได้มากที่สุด เช่น ให้มีการจ้างงานในระดับสูงควบคู่กันไปกับการมีเสถียรภาพระดับราคา เป็นต้น ดังนั้นการพิจารณาความหมายบทบาทของเงินว่าเงินมีความสำคัญ (money does matter) หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของเงินมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปของตัวแปรเศรษฐกิจทั้งสองประเภท ซึ่งได้แก่ตัวแปรเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Variables) โดยเป็นตัวแปรประเภทที่มีผลต่อกิจกรรมที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจ เช่น การจ้างงาน ผลิต ค่าจ้างที่แท้จริง อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง เป็นต้น และตัวแปรเศรษฐกิจที่เป็นตัวเงิน หรือตัวแปรทางการเงิน (Monetary Variable) โดยเป็นตัวแปรเศรษฐกิจประเภทที่อาจเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจก็ได้ เช่น รายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงิน ระดับราคา ค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน เป็นต้น แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงของเงินมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตัวแปรเพียงประเภทใดประเภทหนึ่ง ก็จะถือว่าบทบาทของเงินไม่มีความสำคัญ (money does not matter) และจากความหมายบทบาทของเงินที่กล่าว

ข้างต้นนั้น เราจะยึดถือความหมายที่ว่าบทบาทของเงินมีความสำคัญก็ต่อเมื่อสามารถมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเศรษฐกิจทั้งสองประเภทไปพร้อมๆ กัน มาใช้เพื่อเป็นข้อยุติสำหรับการศึกษามบทบาทของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ตามแนวคิดต่างๆ ต่อไป

การพิจารณาบทบาทของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมในแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกนั้น เราจะดำเนินการพิจารณาเริ่มจากการศึกษาถึงโครงสร้างต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจความสัมพันธ์ของโครงสร้างต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก จากนั้นจะพิจารณาบทบาทของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจแล้วจึงเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเศรษฐกิจเพื่อสรุปว่าบทบาทของเงินมีความสำคัญอย่างไรหรือไม่

4.5.1 ระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

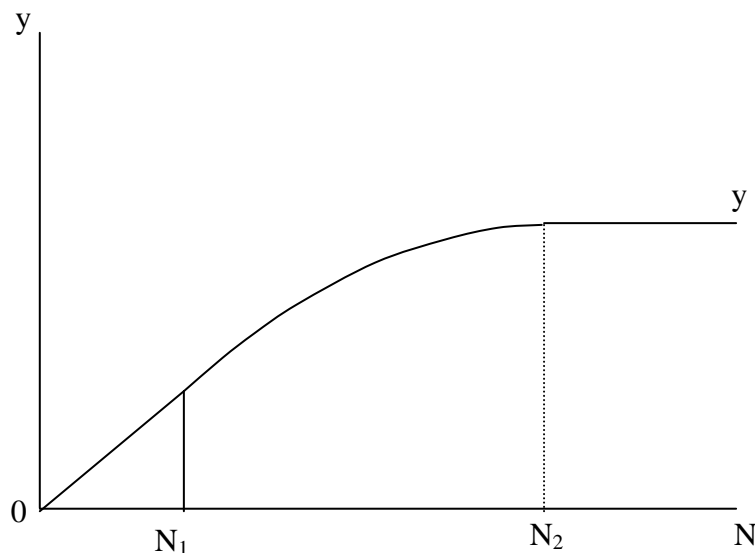
นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมีความเห็นและความสำคัญของปัจจัยที่แท้จริงในการกำหนดความมั่งคั่งของประเทศ และกลไกการทำงานของระบบตลาดเสรี โดยปราศจากการควบคุมของรัฐ การวิเคราะห์นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ เป็นการวิเคราะห์ที่แท้จริง (real analysis) เพราะมีความเห็นว่าความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แท้จริง เช่น ปริมาณของทรัพยากรที่ประเทศมีอยู่ และความเจริญก้าวหน้าในเทคนิคการผลิตของประเทศ แต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณเงิน เงินไม่มีมูลค่าในตัวของมันเอง การที่เราถือเงินก็เพราะสามารถใช้ในการซื้อสินค้าได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก เน้นว่าเงินมีบทบาทในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น เงินมิได้เป็นเครื่องแสดงฐานะความมั่งคั่งของประเทศ เพราะฐานะของประเทศต้องวัดด้วยปริมาณของทรัพยากรที่มีอยู่และของสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาได้ เราจึงสามารถสรุปแนวความคิดพื้นฐานที่สำคัญสองประการของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก เพื่อเป็นกรอบสำหรับการพิจารณาแบบจำลองระบบเศรษฐกิจของพวกเขาต่อไป คือ ประการแรก นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกเน้นบทบาทของปัจจัยที่แท้จริงในการกำหนดตัวแปรที่แท้จริง เช่น ผลผลิตและการจ้างงาน ปัจจัยทางการเงินไม่มีบทบาทใดๆ ต่อการกำหนดตัวแปรที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะเงินทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น และประการที่สอง นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกเน้นแนวโน้มการปรับตัวเองของระบบเศรษฐกิจ หากปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินการอย่างเสรีโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล จากนั้นเราจะได้พิจารณาแบบจำลองระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกซึ่งได้พัฒนาขึ้นภายใต้ความคิดพื้นฐานดังกล่าว

4.5.2 การกำหนดการจ้างงานและผลผลิตของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

เนื่องจากตลาดแรงงานและตลาดผลผลิตมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยความสัมพันธ์ของโครงสร้างการผลิตถูกกำหนดมาจากปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือแรงงาน (N) และทุน (K) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์หลักในแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก คือฟังก์ชันการผลิตรวม (aggregate production function) ซึ่งฟังก์ชันการผลิตดังกล่าวขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีของแต่ละหน่วยธุรกิจ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลผลิตที่แท้จริงกับระดับของปัจจัยการผลิตในแต่ละระดับของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตที่จะให้ผลผลิตที่แท้จริงระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

$$y = F(N) \text{ ----- (4.10)}$$

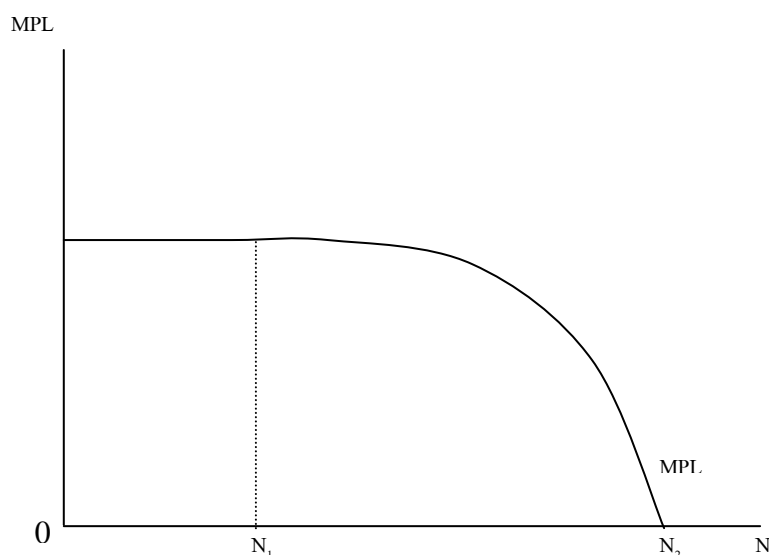
โดย y แสดงถึงผลผลิตที่แท้จริง และ N แสดงถึงปริมาณของแรงงานซึ่งมีข้อสมมติว่าแรงงานทุกหน่วยมีความเหมือนกันทุกประการ และในระยะสั้นมีข้อสมมติว่าปริมาณของทุนคงที่ เทคโนโลยีและพลเมืองคงที่เช่นกัน ดังนั้นในระยะสั้นปริมาณของผลผลิตจะแปรผันไปตามปริมาณการจ้างงานแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งฟังก์ชันการผลิตตามข้อสมมติข้างต้นแสดงได้ดังรูปที่ 4.4

รูปที่ 4.4 แสดงเส้นฟังก์ชันการผลิตรวม

ฟังก์ชันการผลิตรวมดังที่แสดงในรูปข้างต้น แสดงถึงสถานการณ์ที่แต่ละหน่วยของแรงงานที่ใช้เพิ่มขึ้นให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นในจำนวนที่ไม่เท่ากัน โดยที่ในระดับประมาณแรงงานที่ต่ำ เช่น ที่ระดับต่ำกว่า N_1 ฟังก์ชันการผลิตรวมจะเป็นเส้นตรง เนื่องจากความชัน (slope) ของเส้นฟังก์ชันการผลิตรวม

$(\Delta Y / \Delta N)$ แสดงถึงปริมาณของผลผลิตที่จะได้รับเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มปริมาณแรงงาน หรือ อีกนัยหนึ่งคือ ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน (marginal physical product of labor หรือใช้ตัวย่อว่า MPL) มีค่าคงที่ในระดับแรงงานที่ต่ำกว่า N_1 และในระดับปริมาณแรงงานที่สูงกว่า N_1 ในระดับปริมาณแรงงานระหว่าง N_1 และ N_2 เส้นฟังก์ชันการผลิตรวมจะเป็นเส้นโค้ง ซึ่งแสดงว่า แม้ว่าการเพิ่มปริมาณแรงงานขึ้นทีละหน่วยจะยังทำให้ผลผลิตทั้งหมดเพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นของผลผลิตทั้งหมดนั้นเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งหมายถึงว่า ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานลดลง เช่นนี้เป็นไปตามกฎของการผลิตระยะสั้น คือ กฎของการลดน้อยถอยลง (Law of diminishing returns) แต่เมื่อเลยระดับปริมาณแรงงาน N_2 ไปแล้ว การเพิ่มปริมาณแรงงานจะไม่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในผลผลิตแต่อย่างใด ซึ่งหมายความว่า ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานเท่ากับศูนย์ ดังนั้นค่าความชันของเส้นฟังก์ชันการผลิตรวมแสดงถึง ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานสามารถแสดงได้ในรูปที่ 4.5

รูปที่ 4.5 แสดงเส้นผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน

ฟังก์ชันการผลิตรวมตามรูปที่ 4.4 แสดงถึงความสัมพันธ์ทางเทคนิคซึ่งเป็นเครื่องกำหนดระดับผลผลิตที่แต่ละระดับของปริมาณแรงงานที่ใช้ หรืออีกนัยหนึ่งทีละระดับของการจ้างงานแต่ละระดับของการจ้างงานในขณะหนึ่งขณะใดจะเป็นเท่าใดนั้น ถูกกำหนดโดยพลังของอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในตลาดแรงงาน

ผู้ว่าจ้างแรงงานในตลาดแรงงานก็คือ หน่วยธุรกิจต่างๆ ที่ทำการผลิตสินค้าและบริการเพื่อที่จะพิจารณาว่าปัจจัยใดเป็นเครื่องกำหนดอุปสงค์รวมต่อแรงงาน โดยเราจะเริ่มพิจารณาจากอุปสงค์ต่อแรงงานของหน่วยธุรกิจแต่ละราย หรือของผู้ผลิตแต่ละคน สมมติว่าคือผู้ผลิต i นักเศรษฐศาสตร์สำนัก

คลาสสิกมีข้อสมมติว่าผู้ผลิตเหล่านี้ทำการผลิตและขายสินค้าในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ ดังนั้นผู้ผลิตเหล่านี้จะเลือกทำการผลิต ณ ระดับผลผลิตที่ทำให้เขาได้รับกำไรสูงสุดในระยะสั้น เนื่องจากปริมาณผลผลิตผันแปรไปตามปริมาณของแรงงานที่ใช้แต่เพียงอย่างเดียว การตัดสินใจของผู้ผลิตเกี่ยวกับระดับของผลผลิต และปริมาณแรงงานที่จะว่าจ้างจึงเป็นเรื่องเดียวกัน

ผู้ผลิตที่อยู่ในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์จะขยายปริมาณการผลิตไปจนถึงระดับที่ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของการผลิตหนึ่งหน่วย (marginal cost) เท่ากับรายรับหน่วยสุดท้าย (marginal revenue) ที่ได้รับจากการขายผลผลิตนั้น หรือ $MC = MR$ ในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ รายรับหน่วยสุดท้ายของผู้ผลิตจะเท่ากับราคาสินค้าด้วย และเนื่องจากแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่ผันแปรได้เพียงชนิดเดียว ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของผลผลิตแต่ละหน่วยที่เพิ่มขึ้น ก็คือต้นทุนแรงงานหน่วยสุดท้าย (marginal labor cost) ต้นทุนแรงงานหน่วยสุดท้ายจะเท่ากับอัตราค่าแรงที่เป็นตัวเงินหารด้วยจำนวนหน่วยของผลผลิตที่ผลิตได้โดยแรงงานที่เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยนี้ ก็คือ ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน (MPL) ดังนั้น ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของผู้ผลิต i (MC_i) จึงเท่ากับอัตราค่าแรงที่เป็นตัวเงิน (W) หารด้วยผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานสำหรับผู้ผลิต i (MPL_i) หรือเขียนในรูปของสมการได้ว่า

$$MC_i = \frac{W}{MPL_i} \text{ ----- (4.11)}$$

ดังนั้น เงื่อนไขในการแสวงหากำไรสูงสุดในระยะสั้นของผู้ผลิตจะเป็นดังนี้

$$P = MC_i = \frac{W}{MPL_i} \text{ ----- (4.12)}$$

สมการที่ 4.12 อาจเขียนใหม่ได้ดังนี้

$$MPL_i = \frac{W}{P} \text{ ----- (4.13)}$$

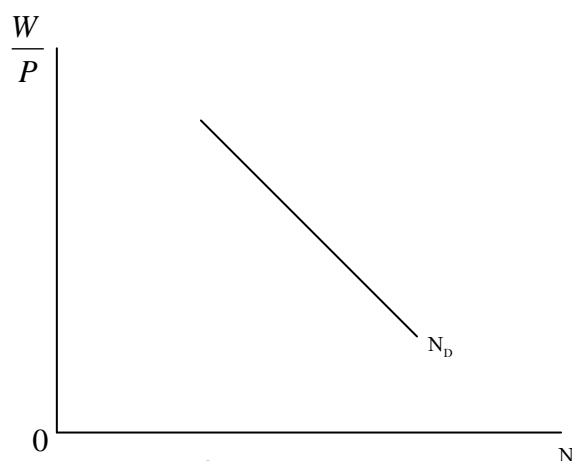
สมการที่ 4.13 แสดงถึงเงื่อนไขในการจ้างแรงงานโดยได้รับกำไรสูงสุด โดยแสดงว่าผู้ผลิตจะว่าจ้างแรงงานไปจนถึงระดับที่ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน (MPL_i) เท่ากับค่าแรงที่แท้จริง (W/P) ดังนั้น ปริมาณการว่าจ้างแรงงานที่ทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุดที่แต่ละระดับของค่าแรงที่แท้จริงคือ ปริมาณแรงงานที่ทำให้ค่าแรงที่แท้จริง และผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานเท่ากัน โดยที่เส้นผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน ก็คือ เส้นอุปสงค์ต่อแรงงานของผู้ผลิต สิ่งนี้แสดงว่าอุปสงค์ต่อ

แรงงานผันแปรไปในทางตรงกันข้ามกับระดับค่าแรงที่แท้จริง และเมื่อค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น ปริมาณแรงงานที่ผู้ผลิตต้องการว่าจ้างจะต่ำลง

เส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงานได้มาจากการรวมเส้นอุปสงค์ต่อแรงงานของผู้ผลิตแต่ละคนเข้าด้วยกันในแนวนอน ที่แต่ละระดับของค่าแรงที่แท้จริง เส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงานแสดงถึงปริมาณของแรงงานที่เป็นที่ต้องการของผู้ผลิตทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ ฟังก์ชันอุปสงค์รวมต่อแรงงานสามารถแสดงได้ดังนี้

$$N_D = f(W/P) \text{ ----- (4.14)}$$

โดย N_D แสดงถึงอุปสงค์รวมต่อแรงงานซึ่งเส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงาน ก็คือ เส้นผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน มีลักษณะเป็นทีลาดลงจากซ้ายไปขวา ดังแสดงในรูปที่ 4.6

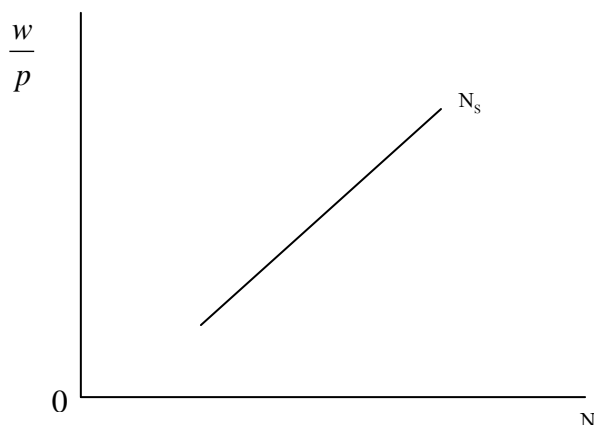
รูปที่ 4.6 แสดงเส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงาน

จากลักษณะของเส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงานที่แสดงในรูปข้างต้นนั้น แสดงว่าในการที่จะจูงใจให้ผู้ผลิตมีความต้องการว่าจ้างแรงงานในปริมาณที่เพิ่มขึ้นนั้น ระดับค่าแรงที่แท้จริงจะต้องลดลง ซึ่งอาจทำได้โดยการลดค่าแรงที่เป็นตัวเงิน (W) ลง หรือโดยการเพิ่มขึ้นในระดับราคาสินค้า (P) หรือ โดยการเปลี่ยนแปลงทั้งค่าแรงที่เป็นตัวเงินและราคาสินค้าทั้งสองอย่างประกอบกัน ในลักษณะที่ทำให้ค่าแรงที่แท้จริงลดลง ตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกนั้น ไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างค่าแรงที่เป็นตัวเงิน (หรืออีกนัยหนึ่งต้นทุนการผลิต) กับราคาสินค้า ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในค่าแรงที่เป็นตัวเงินจะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อระดับราคาสินค้า ทั้งนี้เพราะระดับราคาสินค้าขึ้นอยู่กับปริมาณเงิน

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เป็นเครื่องกำหนดระดับของการจ้างงานและระดับผลผลิตในแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ก็คือ อุปทานรวมของแรงงานสามารถพิจารณาได้โดยเริ่มต้นพิจารณาการตัดสินใจในการทำงานของแรงงานแต่ละคน อุปทานของแรงงานได้มาจากผู้ที่เป็นการกำลังแรงงานในระบบเศรษฐกิจนั่นเอง นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมีข้อสมมติว่าบุคคลแต่ละคนพยายามที่จะทำให้ตนเองได้รับอรรถประโยชน์ หรือความพอใจสูงสุด ระดับของอรรถประโยชน์ หรือความพอใจนี้ผันแปรไปในทางเดียวกันกับรายได้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงปริมาณของสินค้าและบริการที่บุคคลเหล่านี้จะซื้อหาได้จากรายได้ที่ได้รับ และปริมาณการพักผ่อน หรือ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ในการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดนั้น แต่ละบุคคลจะต้องแบ่งสรรเวลาที่เขาได้อยู่ไปอย่างเหมาะสมที่สุดระหว่างการทำงานของเขา ซึ่งทำให้เขาได้รับรายได้เพิ่มขึ้น กับการพักผ่อน ซึ่งทำให้เขาไม่ได้รับรายได้ การพิจารณาการแบ่งสรรเวลาที่เหมาะสมของบุคคลแต่ละคนระหว่างการทำงานกับการพักผ่อนสามารถที่จะทำการวิเคราะห์ได้โดยเส้นแสดงความพอใจเท่ากัน (indifference curve analysis) ในทำนองเดียวกันกับการพิจารณาการแบ่งสรรรายได้ของผู้บริโภคไปในการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ โดยให้ได้รับความพอใจสูงสุด เส้นอุปทานของแรงงานสำหรับแต่ละบุคคลประกอบขึ้นด้วยจุดต่างๆ ซึ่งเป็นจุดสัมผัสของเส้นแสดงความพอใจเท่ากัน กับเส้นงบประมาณ (budget line) และเป็นเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของแรงงานที่บุคคลแต่ละคนเต็มใจที่จะทำงาน (ในรูปของจำนวนชั่วโมงในการทำงาน) ที่แต่ละระดับของค่าแรงที่แท้จริง เส้นอุปทานของแรงงานของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะชันขึ้นจากซ้ายไปขวา แสดงว่าเส้นอุปทานของแรงงานผันแปรไปในทางเดียวกันกับระดับของค่าแรงที่แท้จริง เมื่อค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น แรงงานแต่ละคนเต็มใจที่จะให้บริการแรงงานมากขึ้น ดังนั้นเส้นอุปทานของแรงงานสามารถหาได้โดยการรวมเส้นอุปทานของแรงงานของแต่ละบุคคลเข้าด้วยกันในแนวนอน ซึ่งจะให้อุปทานของแรงงานทั้งหมดที่เต็มใจที่จะทำงานที่แต่ละระดับของค่าแรงที่แท้จริง ฟังก์ชันอุปทานรวมของแรงงานสามารถแสดงได้ดังนี้

$$N_s = g(W/P) \text{ ----- (4.15)}$$

โดย N_s แสดงถึงอุปทานรวมของแรงงาน เส้นอุปทานของแรงงานมีลักษณะเป็นเส้นที่ชันขึ้นจากซ้ายไปขวา ดังแสดงในรูปที่ 4.7

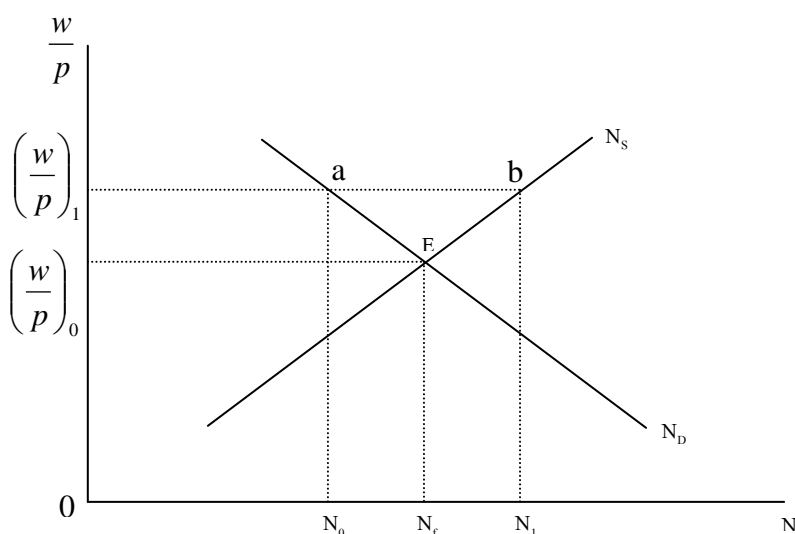
รูปที่ 4.7 แสดงเส้นอุปทานรวมของแรงงาน

ลักษณะสำคัญสองประการของทฤษฎีอุปทานของแรงงานของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก คือ ประการแรก ปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดปริมาณแรงงานที่มีการเสนอขายในตลาดแรงงานก็คือ ค่าแรงที่แท้จริงมิใช่ค่าแรงที่เป็นตัวเงิน ทั้งนี้ เพราะค่าแรงที่แท้จริงเป็นเครื่องกำหนดปริมาณของสินค้าและบริการที่แรงงานจะซื้อหาได้ การเพิ่มขึ้นในค่าแรงที่เป็นตัวเงิน โดยที่ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกัน มิได้มีผลทำให้ค่าแรงที่แท้จริงของแรงงานเปลี่ยนแปลงไป จึงไม่มีผลทำให้ปริมาณของแรงงานที่มีการเสนอขายเปลี่ยนแปลงไป ประการที่สอง การที่เส้นอุปทานของแรงงานมีความชันเป็นบวก (positive slope) แสดงว่าปริมาณของแรงงานที่มีการเสนอขายผันแปรไปในทางเดียวกันกับระดับค่าแรงที่แท้จริง กล่าวคือ ถ้าค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น ปริมาณของแรงงานที่มีการเสนอขายจะเพิ่มขึ้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงผลของการใช้แทนกัน (substitution effect) และผลของรายได้ (income effect) เมื่อค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น ราคาของการพักผ่อนจะแพงขึ้น เมื่อคิดในรูปของรายได้ที่สูญเสียไปโดยการพักผ่อน (ไม่ทำงาน) ดังนั้นแรงงานจะเลือกพักผ่อนน้อยลง และทำงานมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าปริมาณของแรงงานที่มีการเสนอขายจะเพิ่มขึ้น ซึ่งผลอันนี้เรียกว่า ผลการใช้แทนกัน ขณะเดียวกัน เมื่อค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น แรงงานก็จะมีรายได้ที่แท้จริงสูงขึ้น ซึ่งเขาสามารถที่จะพักผ่อนได้มากขึ้น และทำงานน้อยลง ผลอันนี้เรียกว่า ผลของรายได้โดยทั่วไป แล้วผลของการใช้แทนกันจะมีอิทธิพลเหนือผลของรายได้ ดังนั้น เส้นอุปทานของแรงงานจึงมีความชันเป็นบวก แสดงว่าค่าแรงที่แท้จริงสูงขึ้น ปริมาณของแรงงานที่มีการเสนอขายจะเพิ่มขึ้น

เมื่อนำเส้นอุปสงค์รวมต่อแรงงาน เส้นอุปทานของแรงงาน มาพิจารณารวมกันตามแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ในการกำหนดดุลยภาพตลาดแรงงาน ก็จะได้ดุลยภาพของการจ้างงาน และค่าจ้างที่แท้จริง เมื่ออุปสงค์รวมต่อแรงงานเท่ากับอุปทานรวมของแรงงาน ดังสมการที่ 4.16

$$N_D = N_S \text{ ----- (4.16)}$$

สมการที่ 4.16 แสดงถึงเงื่อนไขของดุลยภาพในตลาดแรงงาน โดยแสดงได้ดังรูปที่ 4.8

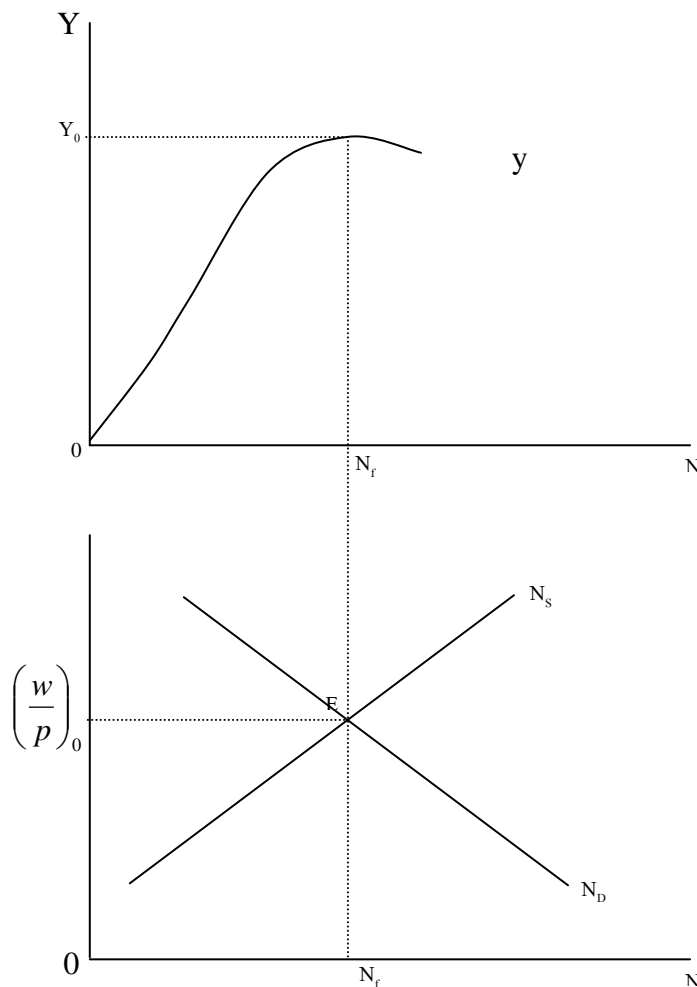

รูปที่ 4.8 แสดงดุลยภาพของการจ้างงานในตลาดแรงงาน

จากรูปที่ 4.8 ก็จะพบว่าดุลยภาพของการจ้างงานจะอยู่ที่จุดตัดของเส้น N_D และ N_S ที่จุด E ระดับการจ้างงาน N_f และค่าจ้างที่แท้จริง เท่ากับ $\left(\frac{w}{p}\right)_0$ แต่ถ้าหากค่าจ้างที่เกิดขึ้นอยู่ที่ระดับ $\left(\frac{w}{p}\right)_1$ ซึ่งสูงกว่าระดับดุลยภาพ จากรูปจะเห็นได้ว่าที่ระดับ $\left(\frac{w}{p}\right)_1$ นั้น ความต้องการของแรงงานจะเท่ากับ ON_0 แต่จำนวนของแรงงานที่ต้องการทำงานเท่ากับ ON_1 ก็ทำให้เกิดแรงงานส่วนเกิน หรือจำนวนคนว่างงาน โดยไม่สมัครใจเท่ากับ N_0N_1 หรือช่วง ab จากระบบการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ในตลาดแรงงาน เมื่อมีแรงงานส่วนเกินเกิดขึ้น แรงงานจะแข่งขันกันโดยเสนอตัวเข้าทำงานในระดับค่าจ้างที่เป็นตัวเงินที่ต่ำลง (ในขณะที่ระดับราคาคงที่) ค่าจ้างที่แท้จริงก็จะลดต่ำลงมาและมีผลให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น แรงงานที่ว่างงานเริ่มลดลงเรื่อยๆ ตราบใดที่ยังมีคนว่างงานอยู่ ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินก็จะลดลงต่ำลงมา และค่าจ้างที่แท้จริงก็ลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งสามารถขจัดภาวะการว่างงานที่เกิดขึ้นนั้นหมดไป คือ ค่าจ้างที่แท้จริงจะลงมาจากกระทั่งถึง $\left(\frac{w}{p}\right)_0$ และระดับการจ้างงานอยู่ที่ระดับ N_f ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าจ้างที่แท้จริงอยู่ต่ำกว่าระดับดุลยภาพ และทำให้เกิดความต้องการของแรงงานส่วนเกิน ($N_D > N_S$) การแข่งขันของแรงงานจะทำให้ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินสูงขึ้น (ในขณะที่ราคาคงที่) ค่าจ้างที่แท้จริงก็จะเพิ่มสูงขึ้นจนกระทั่งกลับไปสู่ระดับดุลยภาพ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็แสดงว่าจากการที่ค่าจ้างที่แท้จริงสามารถปรับตัวได้อย่างเสรีตามสภาพของ N_D และ N_S แล้ว ดุลยภาพของตลาดแรงงาน ก็จะยังคงเกิดขึ้นได้ตลอดไป และที่ระดับดุลยภาพของการจ้างงานในตลาดแรงงานดังกล่าวนี้จะเป็นระดับของการจ้างงานเต็มที่ (full

employment) ในความหมายของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกด้วย โดยความหมายของการจ้างงานเต็มที
 นั้น หมายถึงระดับการจ้างงานที่สามารถรับแรงงานที่มีความต้องการจะเข้าทำงานที่ระดับค่าจ้างที่เป็น
 ตัวเงินที่เป็นอยู่ในขณะนั้นเข้าทำงานได้ทั้งหมดพอดี ไม่มีแรงงานที่ต้องการทำงานที่ระดับค่าจ้างนั้น
 แล้วไม่ได้รับเข้าทำงาน หรือไม่มีกรว่างงานโดยไม่สมัครใจ (involuntary unemployment) ดังนั้น คลย
 ภาพของการจ้างงานในตลาดแรงงานของพวกสำนักคลาสสิกก็จะเป็นระดับการจ้างแรงงานเต็มทีใน
 ความหมายดังกล่าว (N_f) ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้แล้วก็หมายความว่า ระดับการจ้างงานที่เต็มทีจะถูกใส่เข้าไปใน
 ขบวนการผลิตออกมา (Aggregate outputs หรือ Aggregate supply) ก็จะเป็นผลผลิตที่ระดับการจ้างงาน
 เต็มทีด้วย ดังแสดงในรูปที่ 4.9

รูปที่ 4.9 แสดงความสัมพันธ์คลยภาพของตลาดแรงงานและระดับผลผลิต

ในกรณีที่เราได้พิจารณาผ่านไปนั้นอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่มีการกำหนดให้ราคาสินค้าโดยทั่ว ไป
 มีค่าคงที่ ดังนั้นค่าจ้างที่เป็นตัวเงินเปลี่ยนแปลงไปก็จะทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แต่

สำหรับการที่เรากำหนดให้ราคาคงที่นั้น อาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพความจริงที่ระดับราคาอาจเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าราคาสินค้าเกิดเปลี่ยนแปลงตามไปกับค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน และการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในสัดส่วนเดียวกัน หรือมากกว่าด้วยแล้ว เช่นนี้การปรับตัวของค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน จะไม่สามารถปรับให้ค่าจ้างที่แท้จริงกลับมาอยู่ที่ระดับดุลยภาพได้อีก เช่นกรณีที่เกิดการว่างงานค่าจ้างที่แท้จริงอยู่สูงกว่าระดับดุลยภาพ จากการแข่งขันในตลาดแรงงาน ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินจะลดต่ำลงมา ในขณะเดียวกันถ้าระดับราคาเกิดลดตามลงมาในสัดส่วนเดียวกัน ผลก็คือค่าจ้างที่แท้จริงจะไม่เปลี่ยนแปลงภาวะการว่างงานที่เกิดขึ้นก็ยังคงอยู่ในระดับเดิม ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินก็จะลดลงต่อไปอีก ระดับราคาก็เช่นเดียวกันจะลดต่ำลงตามไป และถ้าค่าจ้างที่แท้จริงยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ภาวะการว่างงานก็ยังคงมีอยู่เท่าเดิม ทั้งค่าจ้างและระดับราคาก็จะปรับตัวลดต่ำลงไปเรื่อยๆ หรือที่เราเรียกว่าปรากฏการณ์ของการเงิน “Wage – price spiral” อย่างไม่มีจบสิ้น และดุลยภาพในตลาดแรงงานก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

ต่อไปมาพิจารณากันว่า ระดับราคาจะมีการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินจริงหรือไม่ คำตอบในเรื่องนี้พบว่าเป็นไปได้ว่าระดับราคาจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน อาจอธิบายความสัมพันธ์นี้ได้โดยพิจารณาในแง่ของผู้ผลิต ค่าจ้างซึ่งถือเป็นต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ เมื่อลดต่ำลงก็ทำให้ต้นทุนโดยรวมลดต่ำลงไปด้วย เมื่อต้นทุนถูกลดระดับราคาสินค้าก็มีแนวโน้มลดต่ำลงไปด้วย ในแง่ของแรงงานในฐานะผู้บริโภค เมื่อรายได้จากค่าจ้างที่ได้รับลดต่ำลง ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ก็จะลดต่ำลง ระดับราคาสินค้าก็มีแนวโน้มลดต่ำลงมาด้วย ในทางตรงกันข้ามก็เช่นกัน เมื่อค่าจ้างที่เป็นตัวเงินเพิ่มสูงขึ้น ระดับราคาก็จะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จริงแล้วโอกาสของการเกิด Wage – price Spiral โดยที่ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่แท้จริง ก็อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ นั่นหมายถึง ระดับการจ้างแรงงานไม่จำเป็นต้องถูกกำหนดที่ระดับการจ้างงานเต็มที่เสมอไป

4.5.3 การกำหนดระดับราคาสินค้าของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

ในระบบของคลาสสิก ทฤษฎีปริมาณเงินเป็นทั้งทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกำหนดระดับราคา และทฤษฎีที่กำหนดค่าใช้จ่ายของระบบเศรษฐกิจ โดยความเชื่อที่ว่าเงินไม่สามารถก่อให้เกิดความพอใจที่เพิ่มขึ้นแต่อย่างใดโดยตัวของมันเอง เงินมีหน้าที่เพียงสนองให้เกิดความสะดวกสบายในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ดังนั้นจึงเชื่อว่าจะไม่มีบุคคลใดที่มีความต้องการที่จะถือเงินไว้เฉยๆ (Idle balance) อย่างจริงจัง ทุกด้านจะถือเงินไว้ในจำนวนที่เพียงพอแก่การเชื่อมโยงการเกิดขึ้นของรายรับกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นเท่านั้น นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกอาศัยทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบรายได้ (The Quantity Theory: The Income Approach) อธิบายการกำหนดระดับราคาสินค้า โดยพัฒนามาจากสมการ

แลกเปลี่ยน (The equation of exchange) ของฟิชเชอร์ ซึ่งสมการแลกเปลี่ยนในรูปแบบรายได้แสดงได้ดังสมการที่ 4.17

$$MV_y = Py \text{ ----- (4.17)}$$

M แสดงถึงปริมาณเงินทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ y แสดงถึงดัชนีปริมาณของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้น และซื้อขายกันในปีใดปีหนึ่งเมื่อคิดเป็นร้อยละของปีฐาน P แสดงถึงดัชนีราคาของสินค้าและบริการเหล่านั้น เมื่อคิดเป็นร้อยละของปีฐาน และ V_y แสดงถึงอัตราหมุนเวียนของเงินที่ถูกใช้ในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายในงวดเวลาที่พิจารณา (income velocity of money) เมื่อ M คงที่ V_y คงที่ มูลค่าของ Py ก็จะคงที่ตามไปด้วย สมการที่ 4.17 แสดงให้เห็นถึงความจริงของการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น คือ รายจ่ายรวม (MV_y) ที่เกิดขึ้นจะมีมูลค่าที่เท่ากับรายรับรวมที่ได้จากการขายสินค้าและบริการ (Py) เสมอ จากความจริงที่ได้รับจากสมการนี้เราจะสามารถนำมาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาได้ โดยจะเริ่มต้นจากการเกิดขึ้นของภาวะการว่างงานที่ไม่สมัครใจในตลาดแรงงาน จากการแข่งขันก็จะทำให้ค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (W) ลดต่ำลง และระดับราคาก็มีแนวโน้มลดลงตามลงมา สมมติเป็นสัดส่วนเดียวกับการลดลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (W) ผลก็คือค่าจ้างที่แท้จริง $\left(\frac{w}{p}\right)$ ไม่เปลี่ยนแปลง ระดับการจ้างงานและผลผลิตก็ยังคงอยู่เท่าเดิม (y ในสมการคงที่) แต่การที่ P ลดลงก็จะมีผลทำให้ Py ลดลงในสัดส่วนเดียวกันด้วย แต่จากความเป็นจริงของสมการแลกเปลี่ยนของฟิชเชอร์ การลดลงของ Py หมายถึงการที่ MV จะต้องลดลงด้วย (ในสัดส่วนเดียวกัน) แต่จากการที่ M และ V_y คงที่ ดังนั้น $MV_y > Py$ ซึ่งเป็นสภาพที่ขาดความสมบูรณ์ การปรับตัวจะเกิดขึ้นเมื่อ Py ลดลง ก็มีผลต่อพฤติกรรมความต้องการถือเงินของสังคมจะลดน้อยลงไป (เพราะความต้องการถือเงินเพียงเพื่อซื้อสินค้าและบริการตามมูลค่าของ Py เท่านั้น) จากปริมาณเงินที่มีอยู่กับความต้องการถือเงินที่ลดลงจำนวนลง ก็จะทำให้เกิดปริมาณเงินส่วนเกินเกิดขึ้น จากการที่คนในสังคมไม่มีใครที่ต้องการจะถือเงินไว้เลยๆ ก็จะทำให้เกิดความพยายามที่จะขจัดปริมาณเงินส่วนเกินเหล่านั้น โดยนำเงินส่วนเกินออกมาใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายรวมในระบบเศรษฐกิจก็จะเพิ่มสูงขึ้น ระดับราคาก็มีแนวโน้มที่จะถูกผลักดันให้เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ผลโดยสุทธิของระดับราคาที่ลดลงจากการลดลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินก็จะถูกต้านทาน (resisting) ไว้ ทำให้ระดับราคาที่ลดลงจะลดลงน้อยกว่าการลดลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินเมื่อเป็นเช่นนี้ ค่าจ้างที่แท้จริง $\left(\frac{w}{p}\right)$ ก็จะลดต่ำลง การจ้างงานในตลาดแรงงานก็จะเพิ่มสูงขึ้น ผลผลิตก็จะเพิ่มขึ้น โดยการจ้างงานจะเพิ่มขึ้นจนถึงระดับการจ้างงานเต็ม (N_p) ผลผลิตที่ได้ก็จะเป็นระดับการจ้างงานเต็มด้วย (Y_p) เมื่อ y เพิ่มขึ้น MV กับ Py ก็จะกลับมาเท่ากันอีกครั้งหนึ่ง โดยการเพิ่มขึ้นของ y จะชดเชยพอดีกับการลดลงของ P จากคำอธิบายดังกล่าวนี้เป็นการสนับสนุนความคิดเห็นของนัก

เศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกที่ว่า ถึงแม้ระดับราคาจะเปลี่ยนแปลงตามไปกับการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินก็ตาม แต่การเปลี่ยนแปลงของระดับราคานั้นน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน ดังนั้น เมื่อค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (W) เปลี่ยนแปลงไป ค่าจ้างที่แท้จริงก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย คุลยภาพในตลาดแรงงานก็จะยังคงเกิดขึ้น ได้ตลอดเวลา (ภายหลังการปรับตัว) หรือ แสดงว่าระดับการจ้างแรงงานจะเป็นที่ระดับการจ้างงานเต็มที่มีเสมอ

จากสมการแลกเปลี่ยนที่ 4.17 เออร์วิง ฟิชเชอร์ ได้พัฒนาให้เป็นสมการแสดงความต้องการถือเงิน (Demand for money) โดยเขียนในรูปสมการ ดังนี้

$$M_D = \frac{1}{V_y} P_y \text{ ----- (4.18)}$$

P_y แสดงถึงรายได้ในรูปของตัวเงิน $\frac{1}{V_y}$ คือ ส่วนกลับของอัตราการหมุนเวียนของเงิน ซึ่งแสดงถึงสัดส่วนที่ประชาชนต้องการถือ เมื่อคิดเทียบกับรายได้ที่เป็นตัวเงิน ตัวอย่างเช่น ถ้า V_y มีค่าเท่ากับ 4 หรือเงิน 1 หน่วยถูกใช้จ่ายออกไปในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย โดยเฉลี่ยแล้ว 4 ครั้ง ต่อปี $\frac{1}{V_y}$ มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{4}$ แสดงว่าสัดส่วนของเงินที่ประชาชนต้องการถือไว้คิดเป็น $\frac{1}{4}$ ของรายได้ที่เป็นตัวเงินต่อปีของเขา ดังนั้นสมการที่ 4.18 แสดงว่าปริมาณเงินที่ประชาชนต้องการถือไว้ในมือ หรือ M_D เป็นสัดส่วน $\frac{1}{V_y}$ ของรายได้ที่เป็นตัวเงิน หรือ P_y

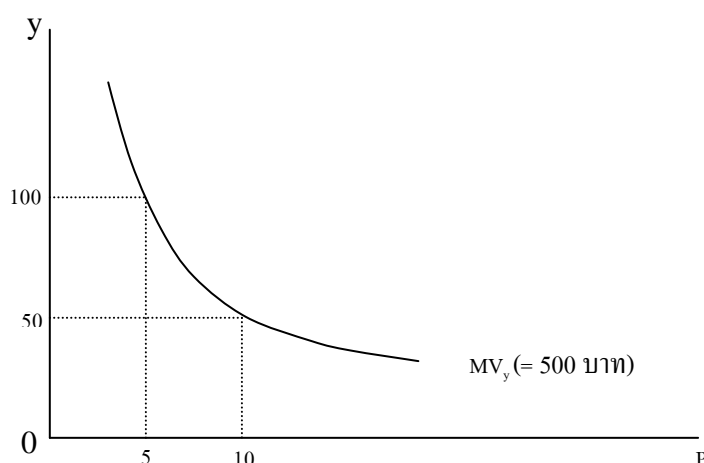
ฟิชเชอร์และนักทฤษฎีปริมาณเงินคนอื่นๆมีข้อสมมติว่าค่าของตัวแปรต่างๆที่อยู่ในสมการแลกเปลี่ยน ยกเว้นระดับราคาถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอก ปริมาณของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายแสดงถึงผลผลิตที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แท้จริง เช่น ปริมาณของแรงงาน ปริมาณของทุน ระดับของเทคโนโลยีของประเทศ ทางด้านปริมาณเงินนั้นข้อสมมติที่สำคัญของนักทฤษฎีปริมาณเงินก็คือ อุปทานของเงินถูกกำหนดโดยนโยบายของธนาคารกลาง ส่วนอัตราการหมุนเวียนของเงินนั้นขึ้นอยู่กับนิสัยและแบบแผนในการใช้จ่ายเงินของประชาชน ตลอดจนระบบการชำระเงินในสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ดังนั้น อัตราการหมุนเวียนของเงินจึงอาจถือว่าคงที่ และจากสมการที่ 4.17 นั้น หาก V_y และ y ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอก และมีค่าคงที่ เราอาจเขียนได้ว่า

$$M\overline{V_y} = P\overline{y} \text{ ----- (4.19)}$$

โดย V_y และ y มีค่าคงที่ หรือถูกกำหนดมาให้เราอาจดัดแปลงสมการที่ 4.19 และเขียนในรูปใหม่ได้ดังนี้

$$P = \frac{\bar{V}_y}{\bar{y}} M \text{ ----- (4.20)}$$

สมการที่ 4.20 แสดงว่าระดับราคาสินค้าจะผันแปรไปในทางเดียวกัน และเป็นสัดส่วนเดียวกันกับปริมาณเงิน ดังนั้นสมการการแลกเปลี่ยนจึงเป็นสมการที่นำมาใช้ในการกำหนดระดับราคา ดังนั้นสมการแลกเปลี่ยนตามสมการที่ 4.20 สามารถนำมาแสดงถึงอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจได้ดังรูปที่ 4.10

รูปที่ 4.10 แสดงเส้นอุปสงค์รวมตามสมการการแลกเปลี่ยน

ตามรูปที่ 4.10 MV_y และ y มีความหมายเช่นเดียวกับที่ได้อธิบายแล้ว เส้น MV_y แสดงถึงอุปสงค์รวมของระบบเศรษฐกิจ ซึ่ง MV_y แต่ละเส้นก็จะแสดงถึงอุปสงค์รวมระดับหนึ่ง ซึ่งในที่นี้สมมติว่าเท่ากับ 500 บาท เส้น MV_y ในรูปข้างต้นแสดงถึงส่วนประกอบต่างๆ ของผลผลิตที่แท้จริง (y) และระดับราคา (P) ที่สอดคล้องกับระดับของอุปสงค์รวมที่กำหนดให้ เพื่อที่จะหาส่วนประกอบต่างๆ เหล่านี้ จะสมมติว่าระดับของผลผลิตที่แท้จริงถูกกำหนดมาให้ ตัวอย่างเช่น y เท่ากับ 100 และ MV_y เท่ากับ 500 บาท P จะต้องเท่ากับ 5 เพื่อที่อุปทานรวม หรือ P_y จะเท่ากับ 500 และเท่ากันกับอุปสงค์รวม หรือ MV_y สมมติว่าระดับของผลผลิตที่แท้จริงลดลงครึ่งหนึ่ง หรือ y เท่ากับ 50 โดยที่ MV_y เท่ากับ 500 บาทเท่าเดิม P จะต้องเพิ่มขึ้นเท่าตัวเป็น 10 เช่นนี้เป็นต้น เมื่อเราเชื่อมโยงส่วนประกอบต่างๆ ของ y และ P ที่สอดคล้องกับระดับของ MV_y ที่กำหนดให้แล้ว ก็จะได้เส้นอุปสงค์รวม MV_y ซึ่งมีลักษณะเป็นเส้น rectangular hyperbola และจากที่ได้อธิบายแล้ว จะเห็นได้ว่า สมการแลกเปลี่ยนสามารถพัฒนาขึ้นมา

เป็นสมการที่แสดงถึงอุปสงค์ต่อเงิน หรือความต้องการถือเงินได้อย่างไร ทางด้านอุปทานของเงินนั้น นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมีข้อสมมติว่าอุปทานของเงินถูกกำหนดโดยนโยบายของธนาคารกลาง ดังนั้นในขณะหนึ่งขณะใดอุปทานของเงินจะคงที่ ในภาวะดุลยภาพอุปสงค์ต่อเงินหรือความต้องการถือเงินจะต้องเท่ากับอุปทานของเงินที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ หรือเขียนได้ว่า

$$M_D = M \text{ ----- (4.21)}$$

โดย M_D แสดงถึงความต้องการถือเงินตามสมการที่ 4.21 และแสดงถึงอุปทานของเงินซึ่งคงที่

4.5.4 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

การพิจารณาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกที่ผ่านมาเป็นการพิจารณาเฉพาะการกำหนดการจ้างงาน ผลผลิต และระดับราคาเท่านั้น การพิจารณาต่อไปจะพิจารณาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก อัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในภาวะดุลยภาพในระยะยาวถูกกำหนดโดยปัจจัยที่แท้จริงเท่านั้น ปัจจัยดังกล่าวก็คือความมัธยัสถ์ของประชาชน ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดการออมที่แท้จริง และผลิตภาพของทุน ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดการลงทุนที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจ

การออมแสดงถึงการละเว้นจากการบริโภคในปัจจุบัน เพื่อที่จะได้มีความสามารถในการบริโภคมากขึ้นในอนาคต การออมจึงแสดงถึงการเสียสละของผู้ออมที่จะไม่ทำการบริโภคในปัจจุบัน ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่เป็นบวกจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจูงใจให้ผู้ออมทำการออมจำนวนหนึ่ง และนอกเหนือจากนี้ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงสูงขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นในการจูงใจให้ผู้ออมทำการออมมากขึ้น เส้นการออมที่แท้จริงจึงมีลักษณะเป็นเส้นที่ชันขึ้นจากซ้ายไปขวา และมีค่าความชันเป็นบวก แสดงว่าการออมที่แท้จริงผันแปรไปในทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ทางด้านการลงทุนนั้น ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการลงทุนก็คือ ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของทุน (marginal productivity of capital) ผู้ลงทุนต้องการใช้เงินที่กู้ยืมมาเพื่อก่อให้เกิดสินค้านั้นจะเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ซึ่งนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของผลผลิตในอนาคต เหตุผลก็คือ วิธีการผลิตที่ใช้ทุนย่อมมีผลิตภาพสูงกว่าวิธีการผลิตที่ไม่ใช้ทุน และวิธีการผลิตที่ใช้ทุนมากกว่าย่อมมีผลิตภาพสูงกว่าวิธีการผลิตที่ใช้ทุนน้อยกว่า แต่จากหลักของการลดลงของผลตอบแทนหน่วยสุดท้าย (principle of diminishing marginal return) เมื่อมีการใช้สินค้านั้นเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของผลผลิตที่ได้จากการใช้สินค้านั้นหน่วยต่างๆ จะลดลง กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ยังมีการใช้สินค้านั้นมากขึ้นเท่าใด ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของทุนจะลดลง จากหลักการนี้เราสามารถสรุปได้ว่าผลตอบแทนของการลงทุนจะลดลงเมื่ออัตราการลงทุนสูงขึ้น ดังนั้น ยิ่งอัตราการลงทุนสูงขึ้นเท่าใด อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ลงทุนมีความสามารถที่จะ

จ่ายสำหรับเงินที่กู้ยืมมาก็จะยิ่งต่ำลงเท่านั้น อันที่จริงแล้วผู้ลงทุนย่อมมีความต้องการที่จะกู้ยืมเงินที่อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำสุด แต่เนื่องจากผู้ลงทุนต้องแข่งขันกับผู้ลงทุนอื่นๆ ในการแสวงหาเงินซึ่งมีจำกัด เขาจึงจำเป็นต้องจ่ายค่าตอบแทนในการใช้เงินทุนตามที่จำเป็น เส้นการลงทุนที่แท้จริงจึงมีลักษณะเป็นเส้นที่ลาดลงจากซ้ายไปขวา และมีค่าความชันเป็นลบ แสดงว่า การลงทุนที่แท้จริงผันแปรไปในทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ฟังก์ชันการออมและฟังก์ชันการลงทุนตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกแสดงได้ดังนี้

$$S = s(r) \text{ ----- (4.22)}$$

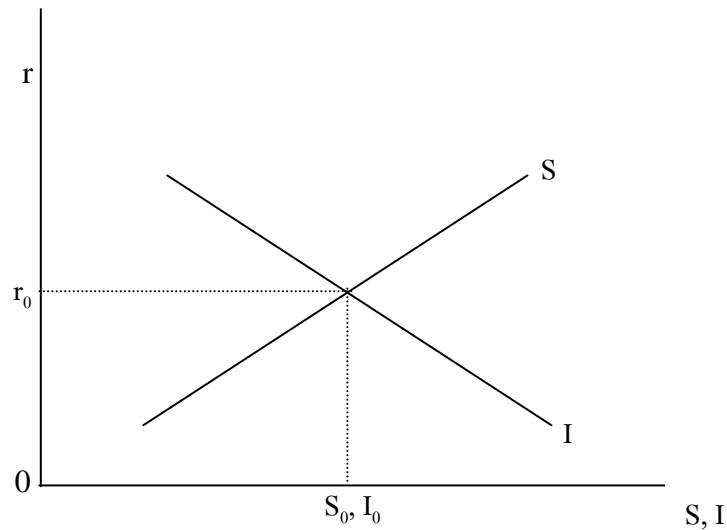
$$I = i(r) \text{ ----- (4.23)}$$

โดย S แสดงถึงการออมที่แท้จริง I แสดงถึงการลงทุนที่แท้จริง และ r แสดงถึงอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ดังนั้นดุลยภาพระหว่างการออมและการลงทุน เกิดขึ้นเมื่อการออมที่แท้จริงเท่ากับการลงทุนที่แท้จริง หรือได้ว่า

$$S = I \text{ ----- (4.24)}$$

ตามรูปที่ 4.11 จุดตัด S และ I แสดงถึงระดับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ดุลยภาพซึ่งก็คือ r_0 อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ระดับ r_0 นี้ แสดงถึงอัตราดอกเบี้ยตามธรรมชาติ (natural rate of interest) ทั้งนี้เพราะอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงระดับนี้เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ก่อให้เกิดดุลยภาพ โดยทำให้ความต้องการที่จะออมของผู้ออมจากรายได้เมื่อมีการจ้างงานเต็มที่เท่ากันพอดีกับความต้องการในการลงทุนของผู้ลงทุน ดังนั้น ปริมาณของทรัพยากรที่มีได้ถูกใช้ไปในการผลิตสินค้าบริโภค ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ จะเท่ากับปริมาณของทรัพยากรที่สังคมต้องการใช้ในการผลิตสินค้าทุนพอดี ทรัพยากรที่รายได้ส่วนหนึ่งที่รั่วไหลออกจากกระแสการหมุนเวียนของรายได้ในรูปของการออม (การเสียสละการบริโภค) เท่ากับส่วนที่ไหลเข้าสู่กระแสการหมุนเวียนของรายได้ในรูปการลงทุนพอดี อุปสงค์รวมของสินค้าและบริการก็จะเท่ากับอุปทานรวมของสินค้าและบริการ ซึ่งทำให้ตลาดผลผลิตอยู่ในดุลยภาพ การจ้างงานเต็มที่จึงยังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก เมื่อเกิดความแตกต่างระหว่างเงินออมและเงินลงทุนขึ้นเมื่อใด อัตราดอกเบี้ยก็จะปรับกลไกของการปรับตัวที่ทำให้ความแตกต่างดังกล่าวหมดไป เช่น มีเงินออมที่มากกว่าเงินลงทุน ($S > I$) ก็แสดงว่ามีเงินทุนให้กู้ยืมมากกว่าความต้องการที่จะได้เงินทุนนั้น อัตราดอกเบี้ยก็จะมีแนวโน้มลดต่ำลงมาเรื่อยๆ จนกระทั่งทำให้จำนวนของเงินออมและเงินลงทุนเท่ากันในที่สุด ในทางตรงกันข้าม ถ้าการอมน้อยกว่าการลงทุน ($S < I$) ดอกเบี้ย

ก็จะถูกปรับตัวให้สูงขึ้น ถ้าเราตั้งข้อสมมติว่าระยะเวลาการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยมีความรวดเร็วมากแล้ว ก็จะสามารถหมายความว่าเงินออมและเงินลงทุนมีค่าเท่ากันตลอดเวลา

รูปที่ 4.11 แสดงดุลยภาพของการออมและการลงทุน

4.5.5 แบบจำลองระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆของระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ประกอบด้วยสมการต่างๆดังนี้ คือ

$$Y = F(N) \quad \text{-----} \quad (4.10)$$

$$N_D = f(W / P) \quad \text{-----} \quad (4.14)$$

$$N_S = g(W / P) \quad \text{-----} \quad (4.15)$$

$$N_D = N_S \quad \text{-----} \quad (4.16)$$

$$M_D = \frac{1}{V_y} P_y \quad \text{-----} \quad (4.18)$$

$$M_D = M \quad \text{-----} \quad (4.21)$$

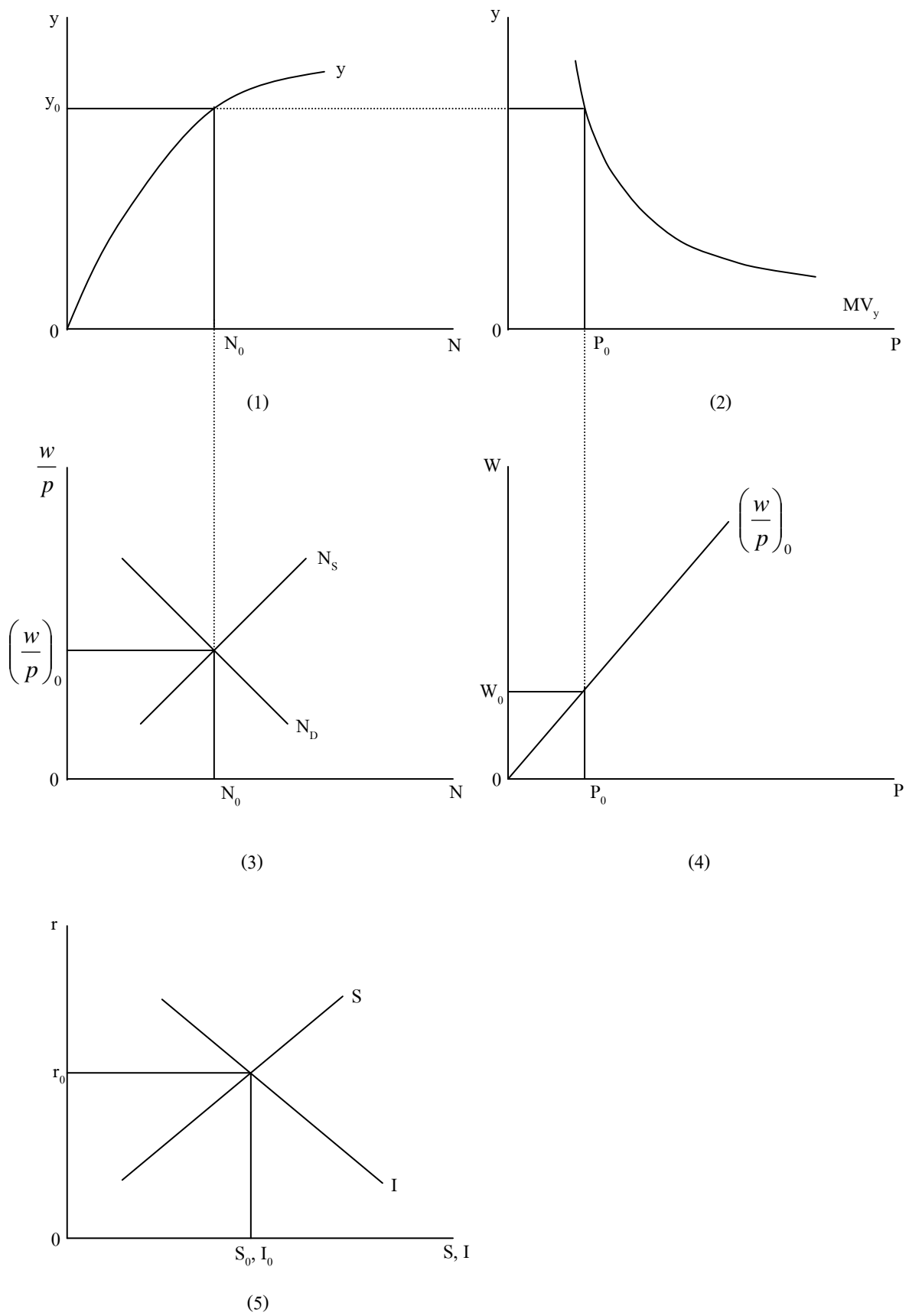
$$S = s(r) \quad \text{-----} \quad (4.22)$$

$$I = i(r) \quad \text{-----} \quad (4.23)$$

$$S = I \quad \text{-----} \quad (4.24)$$

จะเห็นว่าตัวแปรที่อยู่ในสมการ 4.22 – 4.24 คือ S , I และ r มิได้ปรากฏอยู่ในสมการอื่นๆ อีก 6 สมการข้างต้น ดังนั้นเราจึงมีสมการสองชุด สมการชุดแรก คือ 4.10 4.14 4.15 4.16 4.18 และ 4.21 เป็นสมการที่แสดงถึงการกำหนดผลผลิต ระดับการจ้างงาน และระดับราคา สมการชุดที่สองคือสมการที่ 4.22 4.23 และ 4.24 เป็นสมการที่แสดงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง สมการทั้งสองชุดนี้เป็นอิสระต่อกัน และเราสามารถทำการหาค่าของตัวแปรในสมการแต่ละชุดแยกจากกันได้ เมื่อพิจารณาในเชิงความหมายทางเศรษฐศาสตร์อาจอธิบายได้ว่า ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกนั้น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และการแบ่งสรรผลผลิตรวมระหว่างสินค้าบริโภค และสินค้าทุนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดผลผลิตรวม ปริมาณเงิน ระดับราคา และค่าแรงที่เป็นตัวเงิน แต่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แท้จริงเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือความมั่งคั่งของประชาชน และผลิตภาพของทุน แบบจำลองอย่างเต็มรูปแบบของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก แสดงได้ในรูปที่ 4.12

ดูสภาพตามแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกตามรูปที่ 4.12 สามารถอธิบายได้ดังนี้ จากรูปที่ (3) จุดตัดระหว่างเส้นอุปสงค์ต่อแรงงานและเส้นอุปทานของแรงงานจะกำหนดระดับการจ้างงาน N_0 ซึ่งเป็นระดับการจ้างงานเต็มที่ด้วย และกำหนดระดับค่าแรงที่แท้จริง $\left(\frac{w}{p}\right)_0$ ขณะเดียวกันระดับการจ้างงาน N_0 จะกำหนดระดับผลผลิต y_0 ตามรูปที่ (1) และจากรูปที่ (2) เราสามารถหาระดับราคาสินค้าสมมูลได้ ถ้าปริมาณเงิน หรือ M ในขณะหนึ่งขณะใดถูกกำหนดขึ้นมาให้ และอัตราหมุนเวียน หรือ V_y คงที่ เราก็จะทราบ MV_y หรืออุปสงค์รวม ซึ่งแสดงโดยเส้น MV_y จากสมการแลกเปลี่ยน $MV_y = Py$ ถ้าเราทราบ MV_y และทราบผลผลิตรวมเท่ากับ y_0 ดังนั้น ระดับราคาสินค้าที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์รวมและอุปทานรวมก็คือ P_0 เมื่อเราทราบ P_0 และทราบระดับค่าแรงที่แท้จริงว่าเท่ากับ $\left(\frac{w}{p}\right)_0$ เราก็สามารถหาระดับค่าแรงที่เป็นตัวเงินได้ ซึ่งก็คือ w_0 ตามรูปที่ (4)

รูปที่ 4.12 แสดงแบบจำลองระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

4.5.6 บทบาทของเงินต่อระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์ในระยะยาว

จากการที่ได้ทราบแนวความคิดพื้นฐาน และแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกแล้ว ประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสนใจต่อไปก็คือ เงินมีบทบาทอย่างไรในการกำหนดการจ้างงาน ผลผลิต อัตราดอกเบี้ย และระดับราคาตามแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก จากการพิจารณาเบื้องต้นของคลาสสิกชี้ให้เห็นว่า บทบาทของเงินมีเพียงการกำหนดระดับราคาสินค้าเท่านั้น และเงินไม่มีบทบาทใดๆ ในการกำหนดตัวแปรที่แท้จริง เช่น ผลผลิต การจ้างงาน และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง เพราะตัวแปรที่แท้จริงเหล่านี้ถูกกำหนดโดยปัจจัยแท้จริง อิทธิพลของเงินที่มีต่อตัวแปรต่างๆ ที่สำคัญทางมหเศรษฐศาสตร์มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่พิจารณาว่าในระยะยาว หรือ ระยะสั้น ในขณะที่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกนั้นเน้นดูผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว ไม่ให้ความสนใจต่อการวิเคราะห์ในระยะสั้นเท่าใดนัก พวกเขาจึงถือว่าระยะสั้นเป็นเพียงช่วงเวลาของการปรับตัว (Period transition) ซึ่งในที่สุดแล้วนำไปสู่ดุลยภาพในระยะยาวเสมอ ดังนั้นการวิเคราะห์บทบาทของเงินตามแบบจำลองเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกจะเน้นไปที่ดุลยภาพระยะยาว อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์บทบาทของเงินในระยะสั้น หรือในเวลาของการปรับตัวว่ามีความสำคัญอย่างไร ควรมีการพิจารณาด้วย

เพื่อให้ได้เข้าใจว่า ปริมาณเงินมีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อตัวแปรอื่นๆอย่างไร เราที่จะพิจารณาถึงขบวนการความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงตัวแปรเศรษฐกิจของภาคการเงิน (จะหมายถึงปริมาณเงิน) ที่จะมีต่อตัวแปรของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ในแนวความคิดของพวกคลาสสิก โดยจะเริ่มจากดุลยภาพหนึ่งของระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ถ้าปริมาณเงินหมุนเวียนถูกทำให้เพิ่มขึ้น (โดยมาตรการใดๆ ก็ตามของเจ้าหน้าที่ธนาคารกลาง) ปริมาณเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ก็จะกลายเป็นปริมาณเงินส่วนเกิน (excess supply) หรือ $MS > MD$ ประชาชนผู้มีเงิน ส่วนเกินเหล่านี้ก็จะพยายามกำจัดเงินส่วนนี้โดยนำออกใช้จ่าย ผลที่ตามมาก็คือ ค่าใช้จ่ายรวมของระบบเศรษฐกิจ (MV) จะเพิ่มสูงขึ้น จากปริมาณผลผลิตที่อยู่ระดับของการจ้างงานเดิมที่ ก็จะทำให้เกิดอุปสงค์รวมส่วนเกิน ($MV > P_y$) จากกลไกการแข่งขันของตลาด จะผลักดันให้ราคาสินค้า (P) เพิ่มสูงขึ้นเมื่ออุปทานเงิน (MS) เพิ่มขึ้น ในขณะที่ V คงที่และ y คงที่ ระดับราคาสินค้า (P) จะเพิ่มสูงขึ้นในสัดส่วนเดียวกันกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน ส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า (P) จะทำให้ค่าจ้างที่แท้จริง $\left(\frac{w}{P}\right)$ ลดต่ำลง ดุลยภาพของตลาดแรงงานจะถูกกระทบกระเทือน คือ อุปสงค์ของแรงงานมากกว่าอุปทานของแรงงาน เกิดอุปสงค์ส่วนเกินของตลาดแรงงานด้วย ด้วยกลไกการแข่งขันของตลาดแรงงาน จะทำให้ค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (w) เพิ่มสูงขึ้น และผลักดันให้ค่าจ้างที่แท้จริง $\left(\frac{w}{P}\right)$ เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย และนำมาให้เกิดดุลยภาพในตลาดแรงงานที่อุปสงค์ของแรงงานเท่ากับอุปทานของแรงงานอีกครั้งโดยแรงงานจะอยู่ที่ระดับการจ้างงานเดิมที่ และผลผลิต (y) ก็จะอยู่ที่ระดับการจ้างงานเดิมที่เท่าเดิม ส่วน

ผลกระทบอีกส่วนหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า จะทำให้มูลค่าของการผลิต P_y เพิ่มขึ้น ความต้องการถือเงินของคนในสังคมก็จะเพิ่มสูงขึ้นเพียงพอที่จะจัดปริมาณเงินส่วนเกินที่เกิดขึ้น ($MD = MS$) เช่นนี้ ระบบเศรษฐกิจก็จะกลับเข้าสู่ดุลยภาพทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง

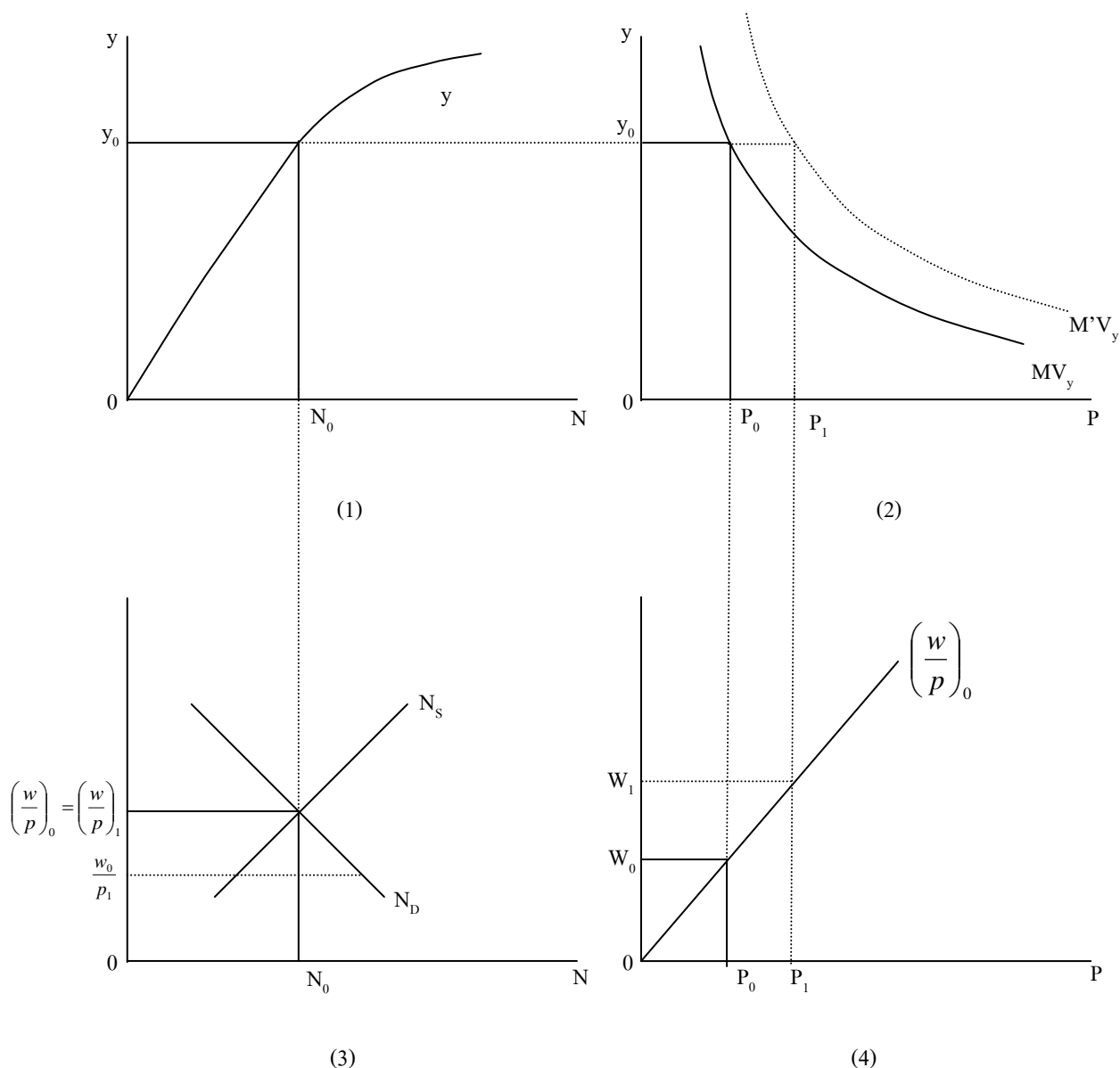
จากขบวนการความสัมพันธ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ก็พอที่จะทำให้ได้รับทราบบทบาทของเงินที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงตัวแปรเศรษฐกิจต่างๆ จะเห็นได้ว่าจากดุลยภาพใหม่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน ตัวแปรเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบกระเทือนให้เปลี่ยนแปลงจะมีเพียงสองตัวแปร คือ ค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (W) และระดับราคา (P) และโดยที่ตัวแปรเศรษฐกิจทั้งสองนี้เป็นเฉพาะแค่ตัวแปรเศรษฐกิจทางการเงิน (Monetary Variables) ดังนั้น ข้อสรุปในเรื่องบทบาทของเงินในระบบคลาสสิก เงินจึงไม่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ (money does not matter)

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในกรณีนี้จะแสดงให้เห็นแนวความคิดพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของทฤษฎีปริมาณเงินคือ เงินมีความเป็นกลาง (money is neutral) ในแง่ของผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจ แนวความคิดนี้มีสาระสำคัญว่า การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินจะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อผลผลิตที่แท้จริง ระดับการจ้างงาน อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง หรือส่วนประกอบของผลผลิตขั้นสุดท้ายในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงตัวแปรที่แท้จริงต่างๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เช่น ชนิดของระบบเศรษฐกิจ คุณภาพประชากร ความมั่งคั่งของประชากร ภาวะทางเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากกว่าในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกนั้นความมั่งคั่งของประเทศในที่สุดแล้วจะขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ และไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณเงินหรือสถาบันการเงินที่มีอยู่แต่อย่างใด

จากรูปที่ 4.13 แสดงการสนองตอบของระบบเศรษฐกิจต่อการเพิ่มขึ้นในอุปทานของเงิน โดยเมื่อเพิ่มอุปทานของเงิน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของธนาคารกลาง โดยที่สิ่งอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงโดยการเลื่อนของเส้น MV_y ออกไปทางขวามือเป็นเส้น $M'V_y$ ในรูปที่ 4.13 (2) การเพิ่มขึ้นในอุปสงค์รวมเกิดขึ้นได้เนื่องจากปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้น ทำให้ทั้งผู้ลงทุนและผู้บริโภคมีความต้องการใช้จ่ายในการลงทุน และการใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้น ความต้องการใช้จ่ายรวมที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีผลทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกันกับปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นจาก P_0 ไปเป็น P_1 เนื่องจากผลผลิตที่แท้จริง หรือ y ไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้

ถ้าหากค่าแรงที่เป็นตัวเงินไม่เพิ่มขึ้น ค่าแรงที่แท้จริงย่อมต่ำลงเป็น W_0/P_1 ดังแสดงโดยเส้นไขว้ปลาในรูปที่ 4.13 (3) สิ่งนี้จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ผลิตพยายามที่จะขยายปริมาณการผลิต และต้องการว่าจ้างคนงานเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะการจ้างงานเต็มที่แล้ว การแข่งขันในการว่าจ้างคนงานที่มีอยู่เดิมของผู้ผลิต จะทำให้ค่าแรงที่เป็นตัวเงินสูงขึ้น ค่าแรงที่เป็นตัวเงินจะต้องสูงขึ้นเพียงพอที่จะทำให้อุปสงค์ส่วนเกินต่อแรงงาน (ส่วนต่างระหว่างอุปสงค์ต่อแรงงาน และอุปทานของ

แรงงานที่ระดับค่าแรงที่แท้จริง W_0/P_1 หดไป เมื่อค่าแรงที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกับระดับราคา que เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ค่าแรงที่แท้จริงกลับมาสู่ระดับเดิม อุปสงค์ส่วนเกินต่อแรงงานก็จะหดไป และระบบเศรษฐกิจจะกลับเข้าสู่ดุลยภาพใหม่อีกครั้งหนึ่ง ราคาและค่าแรงที่เป็นตัวเงินซึ่งเพิ่มขึ้นโดยได้สัดส่วนเดียวกัน แสดงโดย P_1 และ W_1 ในรูปที่ 4.13 (4)

รูปที่ 4.13 แสดงการสนองตอบของระบบเศรษฐกิจต่อการเพิ่มขึ้นในอุปทานของเงิน

4.5.7 บทบาทของเงินต่อระบบเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกในระยะสั้น

แม้ว่านักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกจะเห็นว่าเงินไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อตัวแปรที่แท้จริงในระยะยาวก็ตาม แต่พวกเขาก็มีความเห็นว่า ในระยะสั้นซึ่งก็คือช่วงเวลาของการปรับตัวไปสู่ระยะยาวนั้น เงิน

มีความไม่เป็นกลาง (Money is no neutral) กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรที่แท้จริงในช่วงเวลาของการปรับตัว และสิ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวขึ้นๆลงๆในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรืออีกนัยหนึ่งเกิดวัฏจักรธุรกิจขึ้น โดยที่วัฏจักรธุรกิจเกิดขึ้นเพราะปริมาณเงินได้เบี่ยงเบนไปจากปริมาณที่ควรจะทำให้เกิดดุลยภาพในระยะยาว โดยฟิชเชอร์ได้อธิบายกระบวนการปรับตัวของระบบเศรษฐกิจต่อการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินไว้ดังนี้

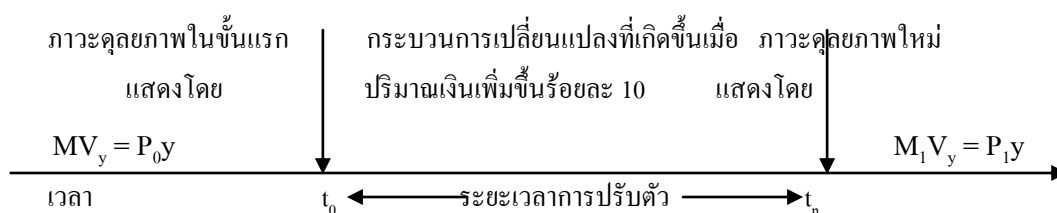
สมมติว่าระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะดุลยภาพแล้วในขั้นต้น ตามที่แสดงโดยสมการการแลกเปลี่ยน ต่อมาสมมติว่ามีการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินอีกร้อยละ 10 ฟิชเชอร์อธิบายว่า สถานการณ์ต่างๆจะเกิดขึ้นตามลำดับดังต่อไปนี้คือ (1) เมื่อปริมาณเงินขยายตัว ราคาเงินเฟ้อจะเพิ่มขึ้น (2) ราคาของสินค้าทุกชนิดไม่จำเป็นที่จะต้องเพิ่มในเวลาเดียวกัน และในอัตราเดียวกัน ราคาสินค้าบางชนิดอาจเพิ่มขึ้นหลังการเพิ่มขึ้นในระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป เนื่องจากอาจมีสัญญาที่ได้กำหนดไว้แน่นอนแล้วตลอดระยะเวลาของสัญญา (3) อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะลดลงเมื่ออัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินไม่ได้เพิ่มขึ้นเท่ากับการเพิ่มขึ้นในระดับราคาสินค้า การลดลงในอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะกระตุ้นให้นักธุรกิจใช้จ่ายในการลงทุนเพิ่มขึ้น (4) นักธุรกิจจะทำการกู้ยืมเงินจากธนาคารมากขึ้น ซึ่งสมมติว่าธนาคารมีเงินสำรองส่วนเกินอยู่ ธนาคารก็จะขยายการใช้เครดิต และดังนั้นปริมาณเงินก็จะขยายตัว การขยายตัวในกิจกรรมทางเศรษฐกิจย่อมทำให้เกิดแรงกดดันต่อการใช้ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นรายได้ทั้งหมดและจำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินย่อมจะเพิ่มขึ้นเหนือระดับดุลยภาพในระยะยาว (5) การขยายตัวในปริมาณเงินโดยการขยายเครดิตของธนาคารย่อมจะช่วยเสริมพลัง โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามข้อ (2) ถึงข้อ (4) เป็นลำดับต่อไปอีก

กระบวนการตามข้อ (1) ถึงข้อ (5) จะดำเนินต่อไป และโดยทั่วไปแล้วจะนำไปสู่การขยายตัวในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งในที่สุดเมื่อระบบธนาคารไม่มีเงินสำรองส่วนเกินอีกต่อไป และอัตราดอกเบี้ยเริ่มสูงขึ้นในอัตราที่รวดเร็วขึ้น หน่วยธุรกิจบางแห่งที่ไม่มั่นคงเพียงพออาจประสบกับการล้มละลายสืบเนื่องมาจากการที่ต้นทุนของการกู้ยืมสูงขึ้นและลดลงในการให้เครดิตของธนาคาร อัตราดอกเบี้ยอาจเพิ่มสูงขึ้นต่อไปอีก เมื่อธนาคารเองก็ประสบกับความเลื่อมใสในการให้กู้ยืมมากยิ่งขึ้น ในที่สุดปริมาณการกู้ยืมจากธนาคารจะลดลง ซึ่งนำไปสู่การลดลงในปริมาณเงินที่สร้างขึ้นโดยธนาคาร ระดับราคาจะลดลงแต่ราคาบางชนิดโดยเฉพาะชนิดดอกเบี้ย จะไม่ลดลงเร็วเท่ากับการลดลงในระดับราคาโดยทั่วไป เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้น หรือยังคงอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ระดับราคาลดลง อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ธุรกิจลดการลงทุนลง และนำไปสู่การลดลงในปริมาณเงินที่สร้างโดยธนาคารต่อไป

กระบวนการดังกล่าวจะก่อให้เกิดวัฏจักรธุรกิจขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งในที่สุดแล้ว จะทำให้ระบบเศรษฐกิจเคลื่อนเข้าสู่ภาวะดุลยภาพในระยะยาว ภาวะใหม่ซึ่งแสดงโดยสมการแลกเปลี่ยน ระดับของรายได้ประชาชาติจะเป็นระดับของการจ้างงานเต็มที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากพลังของการแข่งขันในระบบ

ตลาด จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินจะกลับไปสู่ระดับที่ควรเป็นในระยะยาว ซึ่งถูกกำหนดโดยสถาบันพื้นฐานในระบบเศรษฐกิจ และราคาสินค้าจะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกันกับการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงิน

รูปที่ 4.14 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีปริมาณเงินที่อธิบายผลระยะยาว และทฤษฎีปริมาณเงินที่อธิบายผลระยะสั้น ตามทฤษฎีของฟิชเชอร์ ระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะดุลยภาพในขั้นต้นตามที่แสดงโดยสมการ $MV_y = P_0y$ ที่ระยะเวลา t_0 เกิดการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงิน (M) ร้อยละ 10 สิ่งนี้จะก่อให้เกิดกระบวนการของการเหตุการณ์ต่างๆ ดังที่แสดงไว้ข้างต้น ในที่สุดแล้วระบบเศรษฐกิจจะมีการปรับตัวต่อการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงิน โดยที่ V_y และ y ไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการเพิ่มของปริมาณเงิน (M) แต่ระดับราคาจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ระยะเวลาของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน (M) ซึ่งก็คือระยะเวลาจาก t_0 ไปถึง t_n เป็นระยะเวลาดำเนิน หรือระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งระบบเศรษฐกิจมีการสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน ผลระยะยาวของการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน (M) เกิดขึ้นที่ t_n เมื่อดุลยภาพใหม่ได้เกิดขึ้น

รูปที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีปริมาณเงินระยะสั้นและระยะยาว

4.6 นัยทางนโยบายของทฤษฎีปริมาณเงินของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

คำว่า “นัยทางนโยบาย” (policy implications) ของทฤษฎี หมายถึง ข้อเสนอของนโยบายของทฤษฎีนั้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อสมมติของทฤษฎีนั้น ดังนั้น ข้อเสนอทางนโยบายซึ่งออกมาในลักษณะเช่นนั้น จึงเป็นผลของข้อสมมติของทฤษฎีนั้น

ทฤษฎีปริมาณเงินเป็นทฤษฎีหนึ่งซึ่งเป็นทฤษฎีหลักของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก และทฤษฎีหลักอีกทฤษฎีหนึ่งก็คือ กฎของซาย (Say's Law) ซึ่งกล่าวว่า “อุปทานย่อมก่อให้เกิดอุปสงค์ในตัวเองเสมอ” ทฤษฎีหลักทั้งสองนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นฐานที่นำมาสู่ข้อสมมติของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก ซึ่งมีที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ไม่มีผู้ใดประสงค์ที่จะถือเงินไว้เฉยๆ เพราะการถือเงินไว้เฉยๆ ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ แก่ผู้ถือ ข้อสมมตินี้ก็สืบเนื่องมาจากแนวความคิดของนักทฤษฎีปริมาณเงินที่ว่า เงินทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น
2. ตลาดสินค้าและตลาดแรงงานเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ ดังนั้น ราคาสินค้าและค่าแรงที่เป็นตัวเงินเคลื่อนไหวขึ้นลงได้โดยเสรี
3. จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินคงที่ เนื่องจากแบบแผนในการใช้จ่ายเงินของคน และปัจจัยทางด้านสถาบันอื่นๆ คงค้างคงที่
4. การจ้างงานเต็มที่จะเกิดขึ้นได้เสมอ การว่างงานโดยไม่สมัครใจไม่มีและไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ข้อสมมตินี้ก็สืบเนื่องมาจากกฎของซาย (Say's Law) ที่ว่า เมื่อมีอุปทานแล้วก็จะเกิดอุปสงค์ตามมาในจำนวนที่เท่ากันเสมอ

ด้วยข้อสมมติต่างๆดังกล่าวข้างต้นนี้ นโยบายของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก ซึ่งทฤษฎีปริมาณเงินเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ด้วยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของเงินและนโยบายการเงิน อาจกล่าวได้ว่ามีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน ไม่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวแปรที่แท้จริง เช่น ผลผลิต การจ้างงาน ค่าแรงที่แท้จริง การออม การลงทุน และอัตราดอกเบี้ยได้ ทั้งนี้เพราะผลผลิต และการจ้างงานในขณะหนึ่งขณะใดนั้นจะอยู่ที่ระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่แล้ว ส่วนการออม และการลงทุนก็ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ยก็ถูกกำหนดโดยปัจจัยที่แท้จริงอื่นๆ เช่น ผลผลิตหน่วยสุดท้ายของทุน แต่ไม่ได้ถูกกำหนดโดยอุปทานของเงิน และอุปสงค์ของเงิน ดังนั้นสิ่งเดียวที่การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ก็คือ การเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้า และค่าแรงที่เป็นตัวเงินในทิศทางเดียวกันและโดยได้สัดส่วนกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน
2. สืบเนื่องจากข้อ 1 การใช้นโยบายการเงินโดยจงใจ โดยการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน เพื่อลดความผันผวนของวัฏจักรธุรกิจ จึงเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินบ่อยๆ จะนำไปสู่ความผันผวนทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นโดยทำให้ราคาสินค้า และค่าแรงไม่มีเสถียรภาพมากกว่าที่จะทำให้เสถียรภาพ ดังนั้นถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณเงิน ระดับราคาก็จะมีเสถียรภาพโดยตัวเองอยู่แล้ว การใช้นโยบายการเงินโดยจงใจจึงไม่มีความจำเป็น
3. เป้าหมายของการมีเสถียรภาพในระดับราคาสินค้า และการมีระดับผลผลิต และการจ้างงานเต็มทีนั้น อาจบรรลุได้โดยการทำให้อัตราการขยายตัวของปริมาณเงินสอดคล้องกับอัตราการเจริญของผลิตผล และอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการถือเงินของประชาชนในระยะยาว
4. นโยบายการเงินเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าขณะหนึ่งขณะใดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจไม่เหมาะสมจนก่อให้เกิดความไม่

เสถียรภาพในระดับราคาสินค้าและค่าแรงแล้ว ความไม่มีเสถียรภาพนั้นก็อาจแก้ไขให้หมดสิ้นไปได้
โดยการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม